

Eindrapport

Doorwerking van een viertal onderzoeken

14 Augustus 2023

Rekenkamercommissie
Den Helder

Foto's: John Hagens (2023)

Eindrapport

De doorwerking van de volgende vier rekenkameronderzoeken en rapporten onderzocht:

- 1) De effecten van de transformatie in de jeugdzorg (3 december 2018);
- 2) Toezicht en handhaving op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid (2 juni 2020);
- 3) Financiële risico's in perspectief: rekenkameronderzoek met betrekking tot de GGD Hollands Noorden (2 november 2020);
- 4) Voortgang van het armoedebeleid en de schuldhulpverlening (14 december 2020).

Rekenkamercommissie Den Helder

M.E. van den Heuvel, voorzitter

S. Bremer-Dijkhuis, lid

G. Mos, lid

J.C. Hagens, secretaris

rkc@denhelder.nl

Aanbiedingsbrief

Aan: De gemeenteraad van Den Helder

Datum: 14 augustus 2023

Onderwerp: Aanbiedingsbrief eindrapport naar de doorwerking van een viertal rekenkamerrapporten.

Geachte leden van de gemeenteraad,

Wij hebben het genoegen u middels deze brief het rapport met betrekking tot het onderzoek 'doorwerking van een viertal onderzoeksrapporten van de rekenkamercommissie' aan te mogen bieden.

Graag maken wij van de mogelijkheid gebruik om samen met de onderzoekers van het bureau Unravelling ons rapport te presenteren en nader toe te lichten in de vergadering van de raadscommissie Maatschappelijke Ontwikkeling op maandag 4 september 2023.

Wij willen iedereen dank zeggen voor de medewerking aan dit onderzoek.

Mocht u naar aanleiding van deze brief nadere informatie wensen, dan kunt u contact opnemen met de secretaris van de Rekenkamercommissie, de heer J.C. (John) Hagens via 06-13036690 of j.hagens@denhelder.nl

Een afschrift van deze brief met bijlage is digitaal verzonden aan het college van burgemeester en wethouders van Den Helder.

Met vriendelijke groet,
namens de Rekenkamercommissie Den Helder,
de secretaris,

J.C. (John) Hagens

Uitsluitend per e-mail verzonden.

Aanleiding en aanpak van het onderzoek

In de door de Rekenkamercommissie Den Helder (hierna: RKC) vastgestelde Missie en Werkwijze is opgenomen dat de RKC met enige regelmaat nazorgonderzoek uitvoert. Dat wil zeggen dat wordt gekeken in hoeverre aanbevelingen uit eerdere onderzoeken, die zijn overgenomen door de gemeenteraad, zijn uitgevoerd en het onderzoek doorwerking heeft gehad in de gemeentelijke organisatie.

In 2019 is een dergelijk doorwerkingsonderzoek door de RKC uitgevoerd en de conclusies en aanbevelingen uit dat onderzoek zijn allemaal door de gemeenteraad van Den Helder overgenomen.

De RKC achtte nu in 2023 de tijd rijp om wederom een doorwerkingsonderzoek uit te laten voeren.

Voor dit onderzoek heeft de RKC de doorwerking van een viertal redelijk recente onderzoeksrapporten geselecteerd.

Na een zorgvuldig doorlopen offerteproses heeft de RKC het onderzoeksbureau Unravelling Onderzoek & Advies BV opdracht gegeven om nazorgonderzoek uit te voeren naar de volgende uitgebrachte rapporten:

1. De effecten van de transformatie in de jeugdzorg in Den Helder; Wat is (tot nu toe) het effect van de transformatie van de jeugdzorg in de gemeente Den Helder?
2. Armoede- en schuldenbeleid in de gemeente Den Helder - Onderzoek naar voortgang van beleid en uitvoering; Sluit het beleid dat de gemeente Den Helder heeft geformuleerd rond armoede en schulden aan op landelijke en regionale ontwikkelingen en zijn de geformuleerde verbeteringen in gang gezet?
3. Financiële risico's GGDHN; Welke risico's lopen de afzonderlijke gemeenten binnen het huidige financieel meerjarenperspectief en op welke wijze kunnen de gemeenteraden en de colleges de grip op deze risico's verstevigen?
4. DoeMee-onderzoek naar toezicht en handhaving op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid; Welk toezichts- en handhavingsbeleid op het gebied van OOV heeft de gemeente vastgesteld en wordt dit beleid doelmatig en doeltreffend uitgevoerd?

De centrale onderzoeksvraag luidt:

In hoeverre en op welke wijze zijn de door de gemeenteraad overgenomen aanbevelingen uitgevoerd en wat is de doorwerking van de rekenkamerrapporten in de gemeentelijke organisatie?

Het onderzoeksbureau heeft zoals gebruikelijk een documentstudie uitgevoerd en heeft vervolgens inhoudelijke gesprekken gevoerd met betrokkenen vanuit de ambtelijke organisatie en met vertegenwoordigers van het college van B&W.

De volgende stap van het onderzoek betrof een enquête onder raadsleden, waarin zij input konden geven over hun ervaringen met de (rapporten van de) rekenkamercommissie Den Helder.

Na afloop van de documentstudie, de interviews en de enquête onder raadsleden heeft een analyse plaatsgevonden van de verzamelde informatie (documenten, interviewverslagen en enquête). Dit heeft geleid tot het concept-bevindingenrapport. Dat concept is vervolgens op 2 mei voor een ambtelijk wederhoor aan de ambtelijke organisatie aangeboden. Op 9 juni is het ambtelijk wederhoor ontvangen.

De ambtelijke reactie heeft geleid tot een uiterst gering aantal kleine aanpassingen in het concept-bevindingenrapport.

Dit aangepaste rapport is vervolgens op 27 juni aan het college van burgemeester en wethouders aangeboden voor een bestuurlijk wederhoor. Op 18 juli is de bestuurlijke reactie ontvangen. De bestuurlijke reactie vormde voor de RKC vervolgens geen aanleiding tot aanpassingen van het concept-rapport.

Conclusies naar aanleiding van het doorwerkingsonderzoek

Conclusie 1: Ongeveer driekwart van de aanbevelingen wordt (deels) opgevolgd door het college en de raad (33% van de aanbevelingen volledig).

Daarmee voldoet het college deels aan de in het normenkader beschreven norm. Zoals af te lezen aan onderstaande tabel, loopt de opvolging van de aanbevelingen uit de rapporten uiteen.

Aanbevelingen opgevolgd	Ja	Deels	Nee
Transformatie jeugdzorg	1 (25%)	1 (25%)	2 (50%)
Toezicht en handhaving	2 (67%)	1 (33%)	-
Financiële risico's GGD HN	-	4 (50%)	4 (50%)
Armoedebeleid en schuldhulpverlening	6 (50%)	5 (42%)	1 (8%)
Totaal	9 (33%)	11 (41%)	7 (26%)

Conclusie 2: De rapporten leiden over het algemeen niet tot (grote) aanpassingen in het beleid en de uitvoering.

Dit is deels te verklaren doordat college en ambtelijke organisatie vaak al bezig zijn met de acties die uit de aanbevelingen voortvloeien. Er zijn ook aanwijzingen dat er soms sprake is van 'voorwerking' van de rekenkamerrapporten: het college onderneemt of versnelt plannen op een bepaald domein doordat de rekenkamercommissie er aandacht aan besteedt. Dit betekent in sommige gevallen dat de door de rekenkamercommissie onderzochte onderwerpen ertoe leiden dat het college/de gemeente al bezig gaat met bepaalde acties voordat de rekenkamercommissie haar aanbevelingen heeft gedaan.

Conclusie 3: De rekenkamerrapporten leiden tot inzichten en inspiratie bij college/de gemeente over de onderzoeksonderwerpen.

Uit het onderzoek komt het beeld naar voren dat de rapporten het college en de organisatie bijvoorbeeld helpen om actiever bezig te zijn met monitoring en evaluatie (armoedebeleid en schulden) en bij het inrichten van het team (onderzoek toezicht en handhaving). De rapporten bieden het college en de organisatie daarmee concrete handvatten om beleid en uitvoering te verbeteren.

Conclusie 4: De aanbevelingen uit het eerdere doorwerkingsonderzoek zijn slechts deels opgevolgd.

Het college informeert de raad summier over de opvolging van aanbevelingen (aanbeveling 1 uit het eerdere doorwerkingsonderzoek) en de bevindingen uit eerdere rekenkameronderzoeken worden niet gebruikt in raadsvoorstellen en/of verordeningen (aanbeveling 2 uit eerdere doorwerkingsonderzoek).

Aanbevelingen van de rekenkamercommissie

Aanbeveling 1 (aan het college): pak een stevigere rol op in de opvolging van aanbevelingen

De rekenkamercommissie beveelt het college aan om op het moment van oplevering van een rekenkameronderzoek een stappenplan te maken voor hoe men met de aanbevelingen aan de slag gaat, en welke portefeuillehouder daarvoor verantwoordelijk is.

Aanbeveling 2 (aan het college en de raad): maak onderling afspraken over hoe (vaak) het college de raad dient te informeren over de opvolging van aanbevelingen

Het college koppelt jaarlijks aan de raad terug in de jaarrekeningen over de rekenkameronderzoeken. Deze informatie is echter summier, en daarin komt de opvolging niet per aanbeveling aan bod. De rekenkamercommissie beveelt aan om als raad en college een duidelijke afspraak te maken over de informatievoorziening over de opvolging van de aanbevelingen. Dit komt de monitoring door de gemeenteraad ten goede, waardoor de raad beter zicht krijgt op de opvolging van de aanbevelingen door het college.

Aanbeveling 3 (aan de raad): richt een systeem in om de aan u gerichte aanbevelingen te monitoren en periodiek (bijvoorbeeld halfjaarlijks) op de raadsagenda terug te laten keren

Dit draagt eraan bij dat de aan de raad gerichte aanbevelingen niet naar de achtergrond verdwijnen.

Aanbeveling 4 (aan de raad en het college): volg de aanbevelingen uit het eerdere doorwerkingsonderzoek op

Het gaat daarbij ten eerste om het duidelijker rapporteren over de opvolging van aanbevelingen (op basis van de afspraken uit aanbeveling 2 hierboven). Ten tweede dient het college de bevindingen uit rekenkamerrapporten te betrekken bij raadsvoorstellen en/of verordeningen aangaande het onderzoeksonderwerp.

Bestuurlijke reactie

Aan de rekenkamercommissie Den Helder
t.a.v. de secretaris J. Hagens

verzendinggegevens

datum : 18 juli 2023
zaaknummer : 2023-029941
bijlagen : 0

behandeld door

Concerndirectie
mw. H. Kaag-van der Boon
telefoon (0223-67) 8805

uw gegevens

brief van : 27 juni 2023
kenmerk : geen

onderwerp

Bestuurlijke reactie doorwerkingsonderzoek rekenkamercommissie Den Helder

Geachte heer Hagens,

Met deze brief ontvangt u onze bestuurlijke reactie op het *doorwerkingsonderzoek rekenkamer Den Helder*. We gaan hieronder eerst in op de inhoud van de rapportage en vervolgens op uw aanbevelingen.

Transformatie Jeugdzorg

In de aanpak heeft de gemeenteraad recent gekozen voor herijking van de ambities, doelstellingen en uitvoeringskaders in regionaal verband. We onderschrijven dat Den Helder zelf ook zicht en visie moet hebben op wat er nodig is voor de Helderse Jeugd en dat raakt vele beleidsterreinen. In het collegeprogramma hebben we daarom afgesproken dat we een actueel beleidskader voorbereiden met daarin beleidsparagrafen voor gezondheid, participatie, armoede, onderwijs, jeugd en Wmo. Dat beleidskader sociaal beleid kan kapstok zijn voor specifieke uitvoeringsplannen en input voor regionaal beleid. Dit beleidskader staat op de bestuurlijke termijnkalender voor vaststelling in de raadsvergadering van 27 november 2023

In lijn met de landelijke hervormingsagenda Jeugdzorg 2022-2028 wordt gewerkt aan betere en tijdige zorg, ondersteuning op de juiste plek én een beheersbaar (en daarmee duurzaam) financieel houdbaar stelsel. Wij gaan ervan uit dat het aantal jongeren in de jeugdzorg kan verminderen door onze dienstverlening door te ontwikkelen in de wijkteams en met betere afspraken met subsidie- en inkooppartners.

Toezicht en Handhaving

In het bestuurlijke wederhoor op het rapport *DoeMee Toezicht en Handhaving OOV* hebben wij aandacht gevraagd voor het onderscheid tussen handhaving openbare ruimte en handhaving openbare orde. Een relevant onderscheid in verband met de bevoegdheden die wettelijk bij de burgemeester liggen. Vanaf zomer 2022 is de burgemeester portefeuillehouder van Openbare orde en veiligheid en van Toezicht en Handhaving. De reflectie binnen het college op deze onderdelen heeft ertoe geleid dat het college in mei 2023 een voorstel heeft aangeboden aan de gemeenteraad om het beleidsplan integrale veiligheid en VTH-taken 2023-2026 vast te stellen. De reactie heeft u vanuit overmacht niet op uw gewenste moment bereikt, maar had u in het proces eveneens op andere wijze kunnen ontvangen.

Rapport financiële risico's GGD Hollands Noorden (GGD HN)

U geeft aan dat in uw onderzoek niet is gebleken dat er terugkoppeling van het college naar de raad heeft plaatsgehad over het gebruiken van de bestuursrapportage met betrekking tot de eigenaarsrol (bijvoorbeeld in de raadscommissie Maatschappelijke ontwikkeling). Wij kunnen uw opmerking niet helemaal plaatsen. De gemeenteraad ontvangt altijd de jaarstukken/verantwoording en de begroting van GGD Hollands Noorden voor zienswijze. Regionaal is afgesproken om een gezamenlijke zienswijze af te geven via de RRN. Na behandeling in de RRN-vergadering stelt de gemeenteraad een zienswijze vast die kenbaar wordt gemaakt bij het dagelijks bestuur van de GGD.

Ambtelijk en bestuurlijk wordt regionaal samengewerkt. Dit betekent dat in de advisering van raad en college niet altijd een bestuurder of ambtenaar van de gemeente Den Helder het voortouw heeft. In de daarvoor

ingerichte portefeuillehoudersoverleggen en ambtelijke werkgroepen vindt daarop afstemming plaats. Wel is er recent een vacature ontstaan binnen de gemeente Den Helder, waarin ook het account van de GGD onderdeel van het takenpakket is.

Rapport armoedebeleid en schuldhulpverlening

In uw rapport geeft u aan dat de gemeente een nieuwe nota armoede en schuldhulpverlening gaat maken. Dit is niet correct. In de raadscommissie van 25 september 2023 zullen we een presentatie over de evaluatie armoedebeleid geven. In het collegeprogramma hebben we ook afgesproken dat we een actueel beleidskader voorbereiden met daarin beleidsparagrafen voor gezondheid, participatie, armoede, onderwijs, jeugd en Wmo. Dit beleidskader wordt 27 november 2023 vastgesteld in de gemeenteraad. Parallel daaraan ontwikkelen we een uitvoeringsplan schuldhulpverlening 2023-2026 dat aansluit op dit beleidskader.

Aanbevelingen

Wij onderschrijven de eerste aanbeveling om een verantwoordelijk portefeuillehouder aan te wijzen per onderzoek en een stappenplan te maken omtrent de aanbevelingen.

Ten aanzien van de tweede aanbeveling over de informatievoorziening stellen wij voor de gemaakte afspraak te handhaven (terugkoppeling via de jaarrekeningen). Wij zijn het met u eens dat de opgenomen informatie daarin op dit moment te summier is en stellen voor daaraan verder uitwerking te geven.

Wij volgen ook uw aanbeveling op om in raadsvoorstellen die raakvlakken hebben met rekenkameronderzoeken, de aanbevelingen daaruit expliciet te benoemen.

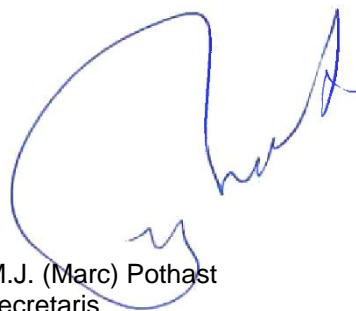
Tenslotte willen we de rekenkamercommissie van Den Helder ook dankzeggen voor hun onderzoeken. De conclusie van het rapport dat de rekenkamerrapporten leiden tot inzichten en inspiratie bij het college over de onderzoeksonderwerpen kunnen wij van harte onderschrijven.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Den Helder

J.A. (Jan) de Boer MSc.
burgemeester

M.J. (Marc) Pothast
secretaris

Nota van bevindingen

Doorwerkingsonderzoek rekenkamercommissie Den Helder

15 juni 2023

Rekenkamercommissie Den Helder

Onderzoekers Unravelling:

- Miriam Dorigo
- Rubin ten Broeke

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Achtergrond	3
1.2	Centrale vraag, deelvragen en normenkader	3
1.3	Onderzoeksmethodiek	4
1.4	Leeswijzer	4
2.	Rapport transformatie jeugdzorg	5
2.1	Opvolging aanbevelingen	5
2.2	Doorwerking rekenkamerrapport	6
2.3	Analyse	7
3.	Rapport toezicht en handhaving	9
3.1	Opvolging aanbevelingen	9
3.2	Doorwerking rekenkamerrapport	11
3.3	Analyse	12
4.	Rapport financiële risico's GGD HN	13
4.1	Opvolging aanbevelingen	13
4.2	Doorwerking rekenkamerrapport	16
4.3	Analyse	16
5.	Rapport armoedebelid en schuldhulpverlening	18
5.1	Opvolging aanbevelingen	18
5.2	Doorwerking rekenkamerrapport	21
5.3	Analyse	22
6.	Leer- en verbeterpunten doorwerking rekenkameronderzoeken	23
6.1	Eerdere doorwerkingsonderzoek	23
6.2	Enquête	25
6.3	Leerpunten uit andere doorwerkingsonderzoeken	26
6.4	Analyse	29
Bijlage 1.	Geraadpleegde personen	30

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

De rekenkamercommissie Den Helder voert iedere vier jaar een doorwerkingsonderzoek uit en heeft voor het onderhavige doorwerkingsonderzoek vier rekenkamerrapporten geselecteerd aan de hand waarvan zij de doorwerking wil onderzoeken. Het onderzoek zal bezien in hoeverre de door de rekenkamercommissie gedane aanbevelingen door de gemeenteraad en het college zijn opgepakt. In dit onderzoek is ook het opvolgen van de aanbevelingen uit het eerdere doorwerkingsonderzoek meegenomen. Het onderzoek is uitgevoerd door een extern bureau om de objectiviteit van deze 'eigen' evaluatie/doorwerking te waarborgen.

1.2 Centrale vraag, deelvragen en normenkader

Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in de opvolging van de aanbevelingen en de doorwerking van de volgende rekenkameronderzoeken:

- De effecten van de transformatie in de jeugdzorg (3 december 2018);
- Toezicht en handhaving op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid (2 juni 2020);
- Financiële risico's in perspectief: rekenkameronderzoek met betrekking tot de GGD Hollands Noorden (2 november 2020);
- Voortgang van het armoedebeleid en de schuldhulpverlening (14 december 2020).

Centrale vraag:

In hoeverre en op welke wijze zijn de door de gemeenteraad overgenomen aanbevelingen uitgevoerd, en wat is de doorwerking van de rekenkamerrapporten in de gemeentelijke organisatie?

Hieronder in tabel 1 een overzicht van de deelvragen en bijbehorende normen.

Deelvragen	Normen
A. Opvolging aanbevelingen	
<ol style="list-style-type: none">1. Zijn de aanbevelingen uit de vier rekenkamerrapporten overgenomen en op welke wijze zijn deze opgevolgd?2. Zijn de aanbevelingen uit het eerdere opvolgingsonderzoek aangenomen, op welke wijze zijn deze opgevolgd en hoe heeft het college daarover aan de gemeenteraad gerapporteerd?3. Als het college een deel van de overgenomen aanbevelingen niet heeft	<ul style="list-style-type: none">▪ De aanbevelingen van de vier rekenkamerrapporten en het eerdere opvolgingsonderzoek zijn overgenomen;▪ De aanbevelingen zijn door het college (en waar relevant de gemeenteraad) volledig opgevolgd door implementatie in beleid(svoornemens) en/of uitvoering en het college heeft hierover aan de raad gerapporteerd;¹

¹ Afgaand op eerder doorwerkingsonderzoek van de rekenkamercommissie Den Helder, voldoet het college aan deze norm als hij ten minste 75% van de aanbevelingen heeft geïmplementeerd. Bij 50-75% voldoet het college deels, en bij een percentage onder de 50% voldoet het college niet aan de norm.

opgevolgd, is dan duidelijk onderbouwd waarom hij dit niet heeft gedaan?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bij het niet opvolgen van de door de gemeenteraad overgenomen aanbevelingen onderbouwt het college deze keuze.
B. Doorwerking rapporten	
<p>4. Welke effecten hebben de vier rekenkamerrapporten gehad op inzichten en ideeën over het gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan?</p> <p>5. Welke effecten hebben de vier rekenkamerrapporten gehad op het gemeentelijk beleid, de uitvoering daarvan en de verantwoording over het gevoerde bestuur?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De rekenkamerrapporten hebben gezorgd voor reflectie door het college op een bestaande probleemanalyse en/of beleid(spraktijk); ▪ De rekenkamerrapporten hebben geleid tot nieuwe inzichten en ideeën in het proces van agenderen, bespreken, meningsvorming en besluitvorming; ▪ De vier rekenkamerrapporten hebben geleid tot concrete veranderingen in het beleid, de uitvoering en/ of verantwoording over het gevoerde bestuur.
C. Leren en verbeteren	
6. Hoe kunnen gemeenteraad, college en de rekenkamercommissie zelf de opvolging van aanbevelingen verder verbeteren?	[geen norm]

Tabel 1. Deelvragen en normen doorwerkingsonderzoek.

1.3 Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek begon met een documentstudie naar informatie over beleid en uitvoering die betrekking had op de vier thema's van de rekenkamerrapporten, maar ook raadsvragen, informatiesessies, raadsinformatiebrieven etc. Vervolgens zijn de onderzoekers in gesprek gegaan met negen betrokkenen binnen de gemeente, waaronder verschillende ambtenaren en twee portefeuillehouders (zie bijlage 1). De volgende stap van het onderzoek betrof een enquête onder raadsleden, waarin zij input konden geven over hun ervaringen met de (rapporten van de) rekenkamercommissie Den Helder. Na afloop van de documentstudie, de interviews en de enquête onder raadsleden heeft een analyse plaatsgevonden van de verzamelde informatie (documenten, interviewverslagen en enquête). Dit heeft geleid tot het voorliggende bevindingenrapport.

1.4 Leeswijzer

In de hoofdstukken 2 t/m 5 komt per rekenkamerrapport de opvolging van de aanbevelingen en de doorwerking van elk van deze rapporten aan bod. In hoofdstuk 6 beschrijven we de leer- en verbeterpunten voor de doorwerking van rekenkameronderzoek. Daarbij gaan we in op het eerdere doorwerkingsonderzoek van de rekenkamercommissie, geven we tips voor de gemeenteraad en bespreken we de resultaten uit de enquête. In ieder hoofdstuk worden eerst de feiten besproken. De hoofdstukken sluiten af met een analyse met bijbehorende bevindingen.

2. Rapport transformatie jeugdzorg

Dit hoofdstuk gaat achtereenvolgens in op de opvolging van de aanbevelingen en de doorwerking van het rapport transformatie jeugdzorg.

2.1 Opvolging aanbevelingen

2.1.1 Inleiding van het onderzoek

In 2017/2018 heeft de rekenkamercommissie onderzoek uitgevoerd naar de jeugdzorg, met als centrale vraag: 'Wat is (tot nu toe) het effect van de transformatie van de jeugdzorg in de gemeente Den Helder?' Het doel was te onderzoeken in hoeverre het gevoerde beleid doelmatig en doeltreffend is geweest.² In de gemeenteraad van 3 december 2018 besloot de raad de conclusies te onderschrijven en gaf het college de opdracht om de aanbevelingen uit te voeren.^{3 4}

2.1.2 Opvolging aanbevelingen

Hieronder beschrijven we per aanbeveling of, en zo ja hoe, het college er opvolging aan heeft gegeven. In tabel 2 hieronder is een samenvatting weergegeven van de opvolging van de aanbevelingen. Daaronder geven we per aanbeveling een toelichting.

Aanbevelingen van de rekenkamercommissie - Onderzoek transformatie jeugdzorg	Opgevolgd
1. Aan het college: Het analyseren van de lokale opgave. Inzicht in de ontwikkeling van de populatie is nodig om zicht te hebben op de opgave die er lokaal ligt en om de transformatie waar te maken. ⁵	Ja
2. Aan het college: Het is voor de transformatie van belang dat de krachten worden gebundeld en er gezamenlijk - met de uitvoerende partners - wordt vastgesteld wat er nodig is voor de jeugdige in Den Helder. Op basis van de visie dient een vertaling naar de inkoopafspraken plaats te vinden, waarbij niet het aanbod van het zorglandschap maar de vraag van Den Helder centraal dient te staan.	Nee
3. Aan het college: Meer inzetten op samenwerking tussen beleid en uitvoering en lokale partners. Voor het ontwikkelen van een overkoepelende visie is het nodig dat beleid en uitvoering nauwer samenwerken en beleidsmedewerkers veel ophalen bij de uitvoering. Daarnaast dient er nauwer samengewerkt te worden met de lokale partners, waaronder huisartsen, aanbieders van voorliggende voorzieningen en het onderwijs.	Deels
4. Aan het college: Monitoren en evalueren. Op gezette momenten terugblikken op wat er is bereikt, geeft de mogelijkheid doelen bij te stellen en waar nodig het beleid aan te passen. Het is nodig de stuurinformatie in te richten op outputgegevens (aantallen en uitgaven) en outcome (wat is het resultaat voor de inwoner).	Nee

Tabel 2. Opvolging aanbevelingen transformatie jeugdzorg

² Rekenkamercommissie Den Helder, De effecten van de transformatie in de jeugdzorg in Den Helder, 5 oktober 2018.

³ Gemeente Den Helder, Raadsbesluit inzake het rapport van de rekenkamercommissie naar de effecten van de transformatie in de jeugdzorg, 3 december 2018.

⁴ Gemeente Den Helder, Raadsvoorstel rapport onderzoek naar de effecten van de transformatie in de jeugdzorg, 12 oktober 2018.

⁵ De formulering van de vier aanbevelingen uit dit rapport zijn zo overgenomen uit het raadsvoorstel over dit rekenkameronderzoek, en niet uit het rekenkamerrapport zelf (daarin zijn de aanbevelingen zeer uitgebreid geformuleerd).

Toelichting opvolging aanbeveling 1

De gemeente voert een brede analyse uit van de lokale opgave (verdeeld over zes thema's⁶) die de gemeente vervolgens vertaalt naar benodigde acties en verbindt aan het collegeprogramma. De doorontwikkeling van het Ketenhuis is daar een voorbeeld van. De aanbeveling heeft niet geleid tot een nieuwe analyse van de opgave met betrekking tot jeugd; de gemeente was al bezig met de analyse.

Toelichting opvolging aanbeveling 2

Er is een beleidskader sociaal domein⁷, maar de gemeente heeft geen beleidsplan of visie voor jeugd. Uit de gesprekken komt naar voren dat de gemeente daarmee aan de slag gaat bij het herijken van het sociaal beleid; de gemeente is voornemens om eind 2023 een integraal beleidsplan te hebben voor het sociaal domein, waar jeugd onderdeel van uitmaakt. Het college geeft aan dat de beleidscyclus voor jeugd niet goed wordt doorlopen door onder meer het grote capaciteitstekort voor het team Jeugd.

Toelichting opvolging aanbeveling 3

De gemeente voert intern gesprekken over het verbeteren van de samenwerking tussen beleid en uitvoering. Op dit moment vindt de uitwisseling tussen beleid en uitvoering nog onvoldoende plaats, al zijn er ook voorbeelden waarin deze samenwerking goed verloopt. Wanneer consultants (uitvoering) op casusniveau escaleren, staat de beleidsadviseur bijvoorbeeld klaar.

Volgens de ambtelijk betrokkenen kan de samenwerking met lokale partners zoals huisartsen en gecertificeerde instellingen (GI's) beter. In de regio werkte de gemeente samen met veel lokale partners (Open House model). Dit bemoeilijkte de samenwerking. Het college heeft er daarom voor gekozen om toe te werken naar een samenwerking met een beperkter aantal partners. De samenwerking met de zes subsidiepartners – waar de gemeente mee door ontwikkelt – verloopt goed.

Toelichting opvolging aanbeveling 4

Zoals reeds vermeld, doorloopt de gemeente de beleidscyclus voor jeugd niet volledig. Er is geen jeugdbeleid ontwikkeld (zie aanbeveling 2), zodoende bestaat er geen formele beleidscyclus voor jeugdbeleid. Onder het overkoepelende beleidskader sociaal domein valt echter wel de ambitie om te streven naar minder jongeren die een beroep doen op de jeugdhulp: '*minder jongeren in Den Helder [zijn] aangewezen op jeugdhulpverlening*'.⁸ Over de aan deze ambitie verbonden acties koppelt het college terug in de P&C-producten, en de gemeente evalueert deze acties. De gemeente heeft een dashboard in Cognos, maar de betrokkenen geven aan dat de monitoringsinformatie daarin beperkt is.

2.2 Doorwerking rekenkamerrapport

2.2.1 Reflectie door het college en nieuwe inzichten en ideeën

Het rapport is na publicatie binnen de gemeente gedeeld en er is door de betrokkenen over gesproken. Na die tijd is het rapport er echter niet meer bij gepakt.

⁶ De thema's zijn: wonen en zorg, zorg en veiligheid, inkoop en subsidies, onderwijs en zorg, wijkgericht werken, en gezondheid.

⁷ Gemeente Den Helder, Helders Sociaal Beleid: het sociale verhaal van Den Helder, 16 december 2019.

⁸ Gemeente Den Helder, Helders Sociaal Beleid: het sociale verhaal van Den Helder, 16 december 2019, p. 5.

Het rapport heeft het college bij publicatie aan het denken gezet over hoe hij grip moet krijgen op de zorginstellingen. Door het hanteren van het Open House model had de gemeente immers de grip verloren op de grote hoeveelheid partners waarmee zij samenwerkte. Het college geeft aan dat het voor sommige aanbevelingen lastig was om deze op te volgen omdat het stressniveau op de jeugdzorg hoog ligt en de gemeente vooral bezig is met het 'leggen van noodverbanden'. Ook speelde het tekort aan capaciteit binnen team jeugd een rol.

Het rapport was van toegevoegde waarde voor het college omdat het aansloot bij een beweging die de gemeente al aan het inzetten was/al had ingezet, bijvoorbeeld als het gaat om het analyseren van de lokale opgave. Ook sluit het rapport op een hoger abstractieniveau aan bij de transformatiedoelen van de gemeente, gericht op normaliseren, demedicaliseren en de hulp dichterbij organiseren.

2.2.2 Veranderingen in beleid, uitvoering en/of verantwoording over gevoerde bestuur

Het rapport was een bevestiging op de opdracht waar de gemeente voor stond. Gemeente Den Helder heeft geen jeugdbeleid en dat is niet veranderd door het rekenkamerrapport. De uitvoering is wel veranderd: de gemeente is bezig om het Open House model te verlaten en samen te werken met een kleiner aantal partners. De sturing door de raad op het onderwerp is beperkt. Zo worden er weinig vragen over gesteld. Dit lijkt niet veranderd door het rapport.

2.3 Analyse

De analyse van de opvolging van de aanbevelingen en de doorwerking van het rekenkamerrapport leidt tot de bevindingen opgenomen in het volgende kader. Een nadere toelichting volgt onder het kader.

Bevindingen

- Het college heeft één aanbeveling opgevolgd, één deels en twee niet. Waar aanbevelingen (deels) niet zijn overgenomen is duidelijk waarom het college deze niet heeft opgevolgd. Het college heeft de raad niet geïnformeerd over het (deels) niet opvolgen van de aanbevelingen (zie paragraaf 6.1).
- Het rapport heeft geleid tot reflectie bij het college, in de zin dat hij 'aan het denken is gezet' over hoe grip te krijgen op (externe) uitvoerders met betrekking tot jeugdzorg.
- De doorwerking van het rapport is tot nog toe beperkt. Het rapport is bekend binnen de organisatie en het college, maar is er tussentijds niet bij gepakt.

Het college heeft de aanbevelingen van dit rapport deels opgevolgd. Het college maakt een analyse van de lokale opgave en voert gesprekken over de interne samenwerking. Er is echter nog geen jeugdbeleid, en monitoring en evaluatie vindt beperkt plaats. Daardoor kan de gemeente moeilijk grip en regie voeren, waardoor ook de raad moeilijk kan sturen. Het college onderbouwt waarom hij een deel van de aanbevelingen niet heeft opgevolgd, namelijk vanwege het stressniveau op jeugdzorg en het tekort aan capaciteit binnen team jeugd. Uit de documentstudie blijkt dat het college de raad niet heeft geïnformeerd over het (deels) niet opvolgen van deze aanbevelingen (zie ook paragraaf 6.1).

De doorwerking van het rapport in beleid en uitvoering is beperkt. Het rapport is er tussentijds niet bij gepakt binnen de gemeente, en heeft niet geleid tot veranderingen in beleid. Er hebben veranderingen plaatsgevonden in de uitvoering, maar het is onduidelijk in hoeverre het rapport hieraan heeft bijgedragen. Hoewel de doorwerking van het rapport beperkt is, heeft het rapport het college aangezet om na te denken over het krijgen van grip op uitvoerders voor jeugdzorg.

3. Rapport toezicht en handhaving

Dit hoofdstuk gaat achtereenvolgens in op de opvolging van de aanbevelingen en de doorwerking van het rapport toezicht en handhaving.

3.1 Opvolging aanbevelingen

3.1.1 Inleiding van het onderzoek

In 2019 heeft de rekenkamercommissie deelgenomen aan een doe-mee-onderzoek naar toezicht en handhaving op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid (OOV). De centrale vraag van het onderzoek was als volgt: *'Welk toezichts- en handhavingsbeleid op het gebied van OOV heeft de gemeente vastgesteld en wordt dit beleid doelmatig en doeltreffend uitgevoerd?'* Het doel van het onderzoek was om de raad inzicht te bieden in de uitvoeringspraktijk van toezicht en handhaving op het gebied van OOV, waarbij er specifiek aandacht was voor de rol van de raad ten aanzien van de ontwikkelingen in dat domein.⁹

In de gemeenteraad van 2 juni 2020 besloot de raad de conclusies te onderschrijven en gaf het college opdracht om de aanbevelingen uit te voeren.^{10 11} Hoewel het college in zijn bestuurlijke reactie op het rapport aan gaf zich niet te herkennen in de derde aanbeveling, betekent het overnemen van alle aanbevelingen door de gemeenteraad dat het college ook de derde aanbeveling diende op te volgen.

3.1.1 Opvolging aanbevelingen

Hieronder beschrijven we per aanbeveling of, en zo ja hoe, het college er opvolging aan heeft gegeven. In tabel 3 hieronder is een samenvatting weergegeven van de opvolging van de aanbevelingen. Daaronder geven we per aanbeveling een toelichting.

Aanbevelingen van de rekenkamercommissie - Onderzoek toezicht en handhaving	Opgevolgd
1. Aan het college: Creëer inzicht in de inzet van het instrumentarium van de gemeente.	Ja
2. Aan het college en de raad: Sturing door de raad. <ul style="list-style-type: none">• Zorg als raad dat je op de hoogte bent van wat er gebeurt en wat de knelpunten zijn. Stel niet alleen incidentgerichte vragen, maar vraag ook naar de praktijk binnen de gemeentelijke organisatie.• Richt een vragenuurtje in voor de raad. Dan kan een vraag eerst op laagdrempelige wijze aan de organisatie gesteld worden.• Vanuit de ambtelijke organisatie wordt het signaal gegeven dat raadsleden altijd contact op mogen nemen, en dat suggesties welkom zijn. Recent heeft een raadslid een dag meegelopen met handhaving. Beide partijen vonden dat een goede ervaring: dat kan dus vaker.	Deels
3. Aan het college: Maak in tijden van capaciteitsgebrek strategische keuzes over inzet.	Ja

Tabel 3. Opvolging aanbevelingen toezicht en handhaving.

⁹ Rekenkamercommissie Den Helder, Rekenkamerrapport onderzoek Toezicht en handhaving op het gebied van Openbare orde en veiligheid, april 2020.

¹⁰ Gemeente Den Helder, Raadsvoorstel met betrekking tot rapport rekenkamercommissie Den Helder over Toezicht en Handhaving op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid, 18 mei 2020.

¹¹ Gemeente Den Helder, Raadsbesluit met betrekking tot rapport rekenkamercommissie Den Helder over Toezicht en Handhaving op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid, 2 juni 2020.

Toelichting opvolging aanbeveling 1

Het college ondernam sinds 2020 meerdere acties om de verantwoording naar de raad over (onder andere) de inzet van het instrumentarium te verbeteren. Zo is het college in 2020 begonnen met het opstellen van het VTH-beleid 2021-2022.¹²

De gemeente heeft in 2021 een eerder uitvoeringsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) uit 2019 geüpdatet (Uitvoeringsprogramma VTH 2021) en deze ter kennisgeving met de raad gedeeld.¹³ In 2022 heeft de gemeente een uitvoeringsplan voor het hele team OOV opgesteld, waaronder de werkzaamheden van alle zes subteams vallen (dus niet alleen VTH, maar ook o.a. vergunningen en toezicht en het Ketenhuis).^{14 15} Het college heeft het plan gepresenteerd aan de raad en ter kennisgeving met hem gedeeld.

Uit het interview met de ambtelijk betrokkenen komt naar voren dat de raad positief over dit uitvoeringsplan was omdat hierin alles voor toezicht en handhaving overzichtelijk bij elkaar staat (eerder betrof dit meerdere uitvoeringsplannen voor de verschillende subteams). Met de uitvoeringsplannen voorziet het college de raad beter dan voorheen van (verantwoordings-) informatie van de werkzaamheden en de capaciteit op het gebied van VTH.

Het college voorziet de raad niet van gedetailleerde informatie over de (volledige) inzet van het instrumentarium. Echter is de informatievoorziening van het college (o.a. evaluaties, raadsinformatiebrieven) dusdanig dat de raad op hoofdlijnen inzicht krijgt in het ingezette instrumentarium. Daarmee heeft het college de aanbeveling opgevolgd. Een voorbeeld van een evaluatie waarmee het college de raad heeft geïnformeerd over o.a. de inzet van het instrumentarium, is de Evaluatie Uitvoeringsprogramma's VTH en Integraal Toezicht- en Handhavingsplan uit 2021.¹⁶

Toelichting opvolging aanbeveling 2

Het college heeft geen vragenuurtje voor de raad ingericht. De gesproken betrokkenen geven aan dat de achtergrond hiervan is dat een vragenuurtje een te hoge druk op de raad zou leggen om te 'zoeken' naar vragen. In plaats van een vragenuurtje probeert de gemeente de drempel voor de raad laag te houden om contact op te nemen met beleidsmedewerkers van OOV. Het college betreft de raad middels verschillende bijeenkomsten ten aanzien van toezicht en handhaving om daarmee informatie op te halen bij de raad, en er zo voor te zorgen dat hij beter kan sturen. Voorbeelden daarvan zijn een informatiesessie over Sail 2023 waar team OOV bij betrokken is en een bijeenkomst op 4 oktober 2022 over de ambities van het nieuwe beleidsplan.^{17 18} De betrokkenen merken dat de verbinding met de raad beter wordt. Volgens de geïnterviewden kan de raad daardoor beter sturen. De raad stelt bijvoorbeeld vragen over de toezicht op de huisvesting van Oekraïners.

¹² Gemeente Den Helder, Raadsbesluit vaststellen van het VTH-beleid 2021-2022, 6 april 2021.

¹³ Gemeente Den Helder, College van burgemeester en wethouders, Raadsinformatiebrieven Evaluatie VTH en het nieuwe Uitvoeringsprogramma 2021.

¹⁴ De subteams zijn: 1) veiligheid en informatie 2) juridische handhaving en vergunningverlening bijzondere wetten; 3) handhaving openbare ruimte, wijk en bijzondere wetten (BOA's); 4) vergunningen en toezicht; 5) woon- en adresfraude, mensenhandel; 6) het Ketenhuis.

¹⁵ Gemeente Den Helder, College van burgemeester en wethouders, Collegebesluit Evaluatie 2021 Toezicht Handhaving Vergunningen en Veiligheid, 29 maart 2022.

¹⁶ Gemeente Den Helder, Evaluatie VTH en IT&H, 2021.

¹⁷ Gemeente Den Helder, College van burgemeester en wethouders, Uitnodiging raadsbijeenkomst Handhaving en Veiligheid, 4 oktober 2022.

¹⁸ Gemeente Den Helder, College van burgemeester en wethouders, Uitnodiging informatieavond voor raads- en commissieleden met betrekking tot Sail Den Helder 2023, 6 februari 2023.

Uit de documentstudie blijkt niet dat de gemeenteraad ook meer naar de praktijk binnen de gemeentelijke organisatie vraagt (in plaats van incidentgerichte vragen). Raadsvragen ten aanzien van toezicht en handhaving gaan bijvoorbeeld of toezicht bij station Zuid, inbraken, scooteroverlast en overlast bij een parkeergarage. Voor het doorwerkingsonderzoek is gebruik gemaakt van een enquête onder raadsleden. Uit de ontvangen reacties is niet op te maken welke visie de raad heeft over de sturing van toezicht en handhaving.

Toelichting opvolging aanbeveling 3

Het college gebruikt een afwegingskader op basis van de Landelijke Handhavingsstrategie (LHS) in het VTH-beleid 2021-2022 als uitgangspunt voor welk instrument hij wanneer inzet. Dit doet het college omdat er *'[...] onvoldoende capaciteit [is] om overal toezicht op te houden en te handhaven. Er moeten keuzes worden gemaakt.'*¹⁹ Naast dit afwegingskader hanteert het college ook een risicomethodiek als uitgangspunt in het VTH-beleid. Het stellen van prioriteiten voor de beschikbare middelen gebeurt in deze risicomethodiek op basis van een risicoanalyse.²⁰

Het team OOV heeft de laagste ervaren werkdruk van alle teams. Dit komt omdat het voor werknemers duidelijk is wat de rol, taak en verantwoordelijkheden van team OOV zijn, en doordat er keuzes worden gemaakt in de te verrichten werkzaamheden. Deze werkwijze helpt volgens de betrokkenen ook goed in het gesprek met de raad: het college kan de raad hierdoor goed uitleggen welke prioriteiten toezicht en handhaving heeft.

3.2 Doorwerking rekenkamerrapport

3.2.1 Reflectie door het college en nieuwe inzichten en ideeën

Voor dit onderzoek is de betrokken portefeuillehouder (de burgemeester) wel uitgenodigd, maar hij heeft uiteindelijk helaas niet deelgenomen aan het gesprek. Daardoor is het niet duidelijk of dit rekenkameronderzoek heeft geleid tot een reflectie door het college op een bestaande probleemanalyse en/of beleid(spraktijk).

Uit het gesprek met de ambtelijk betrokkenen komt wel naar voren dat het rapport een waardevol overzichtsdocument was omdat het liet zien hoe de gemeente ervoor stond voor toezicht en handhaving. De toegevoegde waarde van het rapport zit verder in de onafhankelijke blik op toezicht en handhaving, en om daarmee te zien wat er eventueel beter kan.

3.2.2 Veranderingen in beleid, uitvoering en/of verantwoording over gevoerde bestuur

Het college heeft nieuw VTH-beleid en uitvoeringsdocumenten opgesteld sinds de publicatie van het rapport. De gemeente had ook zonder het rekenkamerrapport dit beleid en de uitvoeringsplannen opgesteld. Voor het opstellen van beleid heeft de gemeente vooral naar de vraag vanuit de maatschappij gekeken en niet zozeer naar het rapport. Wel heeft het rekenkamerrapport er mogelijk voor gezorgd dat dit proces sneller is gegaan.

Het rapport heeft team OOV geholpen met de bedrijfsvoering en de inrichting van het team. Tot 2020 had team OOV 48 medewerkers, nu zijn er 55. De gemeente heeft daarnaast in 2022 de koppeling tussen beleid en uitvoering versterkt.

¹⁹ Gemeente Den Helder, College van burgemeester en wethouders, VTH-beleid 2021-2022, 6 april 2021, p. 20.

²⁰ Gemeente Den Helder, College van burgemeester en wethouders, VTH-beleid 2021-2022, 6 april 2021, p. 4.

Het college neemt de raad volgens de ambtelijk betrokkenen beter mee door meer (verantwoordings)informatie (aanbeveling 1), bijvoorbeeld in de uitvoeringsplannen en de evaluaties daarvan. Ook organiseert het college informatiesessies waarin het college de raad informeert over de stand van zaken voor toezicht en handhaving.

3.3 Analyse

De analyse van de opvolging van de aanbevelingen en de doorwerking van het rekenkamerrapport leidt tot de bevindingen opgenomen in het volgende kader. Een nadere toelichting volgt onder het kader.

Bevindingen

- Het college heeft twee aanbevelingen opgevolgd, en één aanbeveling deels. Voor de deels niet opgevolgde aanbeveling is duidelijk waarom deze deels niet is opgevolgd. Het college heeft de raad echter niet geïnformeerd over het deels niet opvolgen van deze aanbeveling (zie paragraaf 6.1).
- Het rapport heeft geleid tot inzicht voor de gemeente in de stand van zaken voor toezicht en handhaving, en heeft geholpen met de bedrijfsvoering en inrichting van team OOV.
- Het is onduidelijk of het rapport heeft geleid tot reflectie op toezicht en handhaving door het college.
- Het rapport heeft beperkte doorwerking gehad in beleid en uitvoering, maar heeft mogelijk wel gezorgd voor een versnelling van het proces om te komen tot nieuw beleid.

Het college heeft twee aanbevelingen volledig opgevolgd en één aanbeveling deels. Het college heeft geen vragenuurtje voor de raad ingericht. Een onderbouwing vanuit de gemeente voor het niet inrichten van een vragenuurtje, is dat zij de raad geen druk op wilde leggen om naar vragen te 'zoeken'. Uit de documentstudie blijkt verder dat het college de raad niet heeft geïnformeerd over het deels niet opvolgen van een van de aanbevelingen (zie ook paragraaf 6.1).

Doordat de portefeuillehouder voor dit rapport niet is gesproken, is onduidelijk of het rapport heeft geleid tot een reflectie op toezicht en handhaving door het college. Binnen de gemeente heeft het rapport geholpen om zicht te krijgen op de stand van zaken ten aanzien van toezicht en handhaving. Het rapport heeft enige doorwerking gehad in beleid en uitvoering. Het rapport heeft er mogelijk voor gezorgd dat het proces van het opstellen van nieuw beleid wat sneller is gegaan. Ten aanzien van doorwerking in uitvoering heeft het rapport de gemeente geholpen bij de bedrijfsvoering en de inrichting van het team OOV.

4. Rapport financiële risico's GGD HN

Dit hoofdstuk gaat achtereenvolgens in op de opvolging van de aanbevelingen en de doorwerking van het rapport financiële risico's GGD Hollands Noorden (GGD HN).

4.1 Opvolging aanbevelingen

4.1.1 Inleiding van het onderzoek

In 2019 hebben de rekenkamercommissies van acht gemeenten – waaronder rekenkamercommissie Den Helder – besloten gezamenlijk onderzoek uit te voeren naar de GGD HN.²¹ De centrale vraag van het onderzoek was als volgt: *'Welke risico's lopen de afzonderlijke gemeenten binnen het huidige financieel meerjarenperspectief en op welke wijze kunnen de gemeenteraden en de colleges de grip op deze risico's verstevigen?'* Het doel van het onderzoek was om de gemeenteraden inzicht te bieden in de risico's en het financiële meerjarenperspectief van de GGD HN.

In zijn bestuurlijke reactie op het rapport gaf het college van Den Helder aan dat hij de rekenkamercommissie erkentelijk was voor de bijdrage van het rapport en het bieden van inzicht in de GGD HN. Het college onderschrijft de conclusies, en de meeste aanbevelingen. Het college onderschrijft de zesde aanbeveling uit het rapport niet (zie de tekst onder 'toelichting opvolging aanbeveling 6' hieronder). In de gemeenteraad van 2 november 2020 besloot de raad de conclusies te onderschrijven en gaf het college opdracht om de aanbevelingen uit te voeren.^{22 23} Hoewel het college in zijn bestuurlijke reactie op het rapport aan gaf zich niet te herkennen in de zesde aanbeveling, betekent het overnemen van alle aanbevelingen door de gemeenteraad dat het college ook deze aanbeveling diende op te volgen.

4.1.1 Opvolging aanbevelingen

Hieronder beschrijven we per aanbeveling of, en zo ja hoe, het college er opvolging aan heeft gegeven. In tabel 4 hieronder is een samenvatting weergegeven van de opvolging van de aanbevelingen. Daaronder geven we per aanbeveling een toelichting.

Aanbevelingen van de rekenkamercommissie – Onderzoek financiële risico's GGD HN	Opgevolgd
1. Aan het college: Maak topprioriteit van de besturing en beheersing van de financiële risico's van de GGD in zijn algemeenheid en met betrekking tot het digitaal dossier en Veilig Thuis en andere openeinderegelingen (zoals bijvoorbeeld de WvGGZ) in het bijzonder.	Deels
2. Aan het college: Verzoek de GGD Hollands Noorden om via de bestuursrapportage naast over de financiële risico's en de nadere toelichting en context ervan ook te rapporteren over de continuïteit van de dienstverlening in relatie tot de invulling van vacatures.	Nee
3. Aan het college en de gemeenteraad: Dring bij de Regietafel Noord-Holland Noord aan op een versnelde uitvoering van de toezegging om na te gaan in hoeverre gebruik wordt gemaakt van de bestuursrapportage met betrekking tot de eigenaarsrol van de gemeenteraden.	Nee

²¹ Het betrof de rekenkamercommissies van de gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Heiloo, Langedijk, Schagen en Texel.

²² Gemeente Den Helder, Raadsvoorstel met betrekking tot onderzoek Rekenkamercommissie naar GGD Hollands Noorden, 6 oktober 2020.

²³ Gemeente Den Helder, Raadsbesluit met betrekking tot rapport rekenkamercommissie Den Helder over Toezicht en Handhaving op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid, 2 november 2020.

Aanbevelingen van de rekenkamercommissie – Onderzoek financiële risico's GGD HN	Opgevolgd
4. Aan de gemeenteraad: Overweeg vaste agendering van de stukken voor de vergaderingen van het Algemeen Bestuur van de GGD Hollands Noorden in gemeentelijk commissieverband en ga erover in gesprek met de portefeuillehouder Volksgezondheid om hem/haar te voeden voor de inbreng in de vergadering van het Algemeen Bestuur.	Deels
5. Aan de gemeenteraad: Overweeg om te gaan werken met een klankbordgroep voor de portefeuillehouder Volksgezondheid en een rapporteur vanuit de gemeenteraad met betrekking tot de GGD Hollands Noorden.	Deels
6. Aan het college: Herzie het proces van vraag en aanbod van de jaarlijkse dienstverlening door de GGD door als gemeenten vanuit het lokale volksgezondheidsbeleid een opdracht te formuleren voor de GGD, die op 2/2 basis daarvan een meerjarenuitvoeringsprogramma maakt in samenspraak met de individuele gemeenten en over de uitvoering rapporteert via de bestuursrapportage aan de opdrachtgevende colleges.	Nee
7. Aan het college en de gemeenteraad: Scherp de invulling van de Governancerollen van opdrachtgever en eigenaar met betrekking tot de GGD Hollands Noorden aan. Geef als portefeuillehouder Volksgezondheid meer dan nu herkenbaar invulling aan de opdrachtgeversrol en rapporteer hierover in de eigen gemeentelijke P&C-cyclus op basis van de rapportage vanuit de GGD aan de opdrachtgevende colleges.	Deels
8. Aan het college: Het besluit van de raad van de gemeente Den Helder te delen met de overige gemeenten die bij dit gezamenlijke onderzoek betrokken zijn.	Nee

Tabel 4. Opvolging aanbevelingen financiële risico's GGD HN.

Toelichting opvolging aanbeveling 1

Sinds het rekenkameronderzoek hebben zich meerdere ontwikkelingen voortgedaan. Alle gemeenteraden van de aan de GGD HN deelnemende gemeenten hebben akkoord gegeven om te stoppen met het digitaal dossier. Door de complexiteit van de casus en doordat er veel speelde omtrent het digitaal dossier, heeft deze aanbeveling de gemeente niet geholpen om dit dossier beter te laten verlopen. Daarnaast is Veilig Thuis in 2022 opgenomen in de gemeenschappelijke regeling van de GGD. Dit speelde al vóór de aanbeveling van de rekenkamercommissie. De bestuurlijke aandacht voor wat er nodig is bij de GGD, is veranderd in coronatijd. Het college geeft aan dat er bijvoorbeeld meer aandacht is gegaan naar ICT(-beveiliging).

Toelichting opvolging aanbeveling 2

Er was behoefte aan rapportage door GGD HN met meer meetbare indicatoren, zo blijkt uit ambtelijke overleggen tussen de zestien deelnemende gemeenten. Sinds 2021 rapporteert de GGD HN meer over indicatoren (KPI's). Zo geeft de GGD meer informatie over wat er onder aanvullende diensten valt van de GGD HN, en wat er onder de wettelijke taken valt. In de jaarstukken van 2021 benoemt de GGD HN bijvoorbeeld indicatoren die zijn gekoppeld aan beoogde maatschappelijke effecten.²⁴ De GGD HN rapporteert in de bestuursrapportages echter niet over de invulling van vacatures.

Toelichting opvolging aanbeveling 3

Het college geeft aan dat hij de gemeenteraad in coronatijd goed heeft geïnformeerd over de ontwikkelingen bij de GGD. Deze informatie was volgens het college informerend (niet kaderstellend). Uit het onderzoek blijkt niet dat terugkoppeling van het college naar de raad heeft

²⁴ GGD Hollands Noorden, Jaarstukken 2021, april 2022.

plaatsgehad over het gebruiken van de bestuursrapportage met betrekking tot de eigenaarsrol (bijvoorbeeld in de raadscommissie Maatschappelijke ontwikkeling).

Toelichting opvolging aanbeveling 4

Uit de documentstudie volgt dat de stukken van het Algemeen Bestuur van de GGD niet in de raadscommissie Maatschappelijke ontwikkeling worden geagendeerd.

Het college heeft wel geïnvesteerd in het bespreken van de financiële bedrijfsvoering van de GGD, bijvoorbeeld via de Regioraad en door te werken met raadsrapporteurs. Dat zorgt er volgens het college voor dat raadsleden zich goed kunnen voorbereiden en inlezen. Daarmee wordt ook het gesprek tussen raadsleden en het college bevorderd.

Vóór het rekenkameronderzoek (in 2016) is door vier raden (waaronder de Helderse raad) de Regionale Raadscommissie Noordkop (RRN) opgericht. Daarin worden regionale adviezen opgesteld en kunnen raadsleden aanschuiven en dingen inbrengen. Uit de gesprekken komt naar voren dat Helderse raadsleden hierin minder actief betrokken zijn.

Toelichting opvolging aanbeveling 5

De gemeente heeft geen eigen klankbordgroep voor de GGD. Er is wel een financiële klankbordgroep die bestaat uit adviseurs/controllers van gemeenten (waaronder Den Helder). Deze klankbordgroep is georganiseerd door de GGD en twaalf jaar geleden opgericht.²⁵

In 2021 is een pilot gestart om te werken met regionale raadsrapporteurs en ook heeft Den Helder in 2021 gewerkt met raadsrapporteurs.²⁶ In het laatste overleg van de regionale raadsrapporteurs is echter te lezen dat de gemeente daarvoor '[...] geen Regionale Raadsrapporteur heeft afgevaardigd'.²⁷ Het college geeft in het gesprek aan dat het lastig was om raadsleden te vinden om raadsrapporteur te zijn.

Toelichting opvolging aanbeveling 6

Het college heeft deze aanbeveling niet onderschreven, zo blijkt uit de bestuurlijke reactie op het rapport. De reden die het college daarvoor noemt in de bestuurlijke reactie op het rapport, is dat hij deze 'rolomkering' niet realistisch acht. De GGD HN is volgens het college inhoudelijk expert, niet de gemeente. Ook vergt het een grote investering van de gemeente. Bovendien zou de gemeenteraad volgens het college – blijkens een gesprek dat in het eerdere rekenkameronderzoek was gevoerd – zich niet willen bezighouden met de uitvoering, maar juist behoefte hebben aan transparantie.²⁸

Uit de gesprekken komt naar voren dat het college deze aanbeveling niet heeft opgevolgd. De aanbevolen herziening van het proces van vraag en aanbod is volgens de gemeente niet realistisch. Er is een Regionaal Preventieakkoord waarmee de gemeenten regie kunnen uitoefenen: daarin kunnen de gemeenten en de GGD de prioriteiten met betrekking tot gezondheid met elkaar in lijn brengen.

²⁵ GGD Hollands Noorden, Notitie Rol en verantwoordelijkheden Klankbordgroep financiën GGD HN 1.1, 28 oktober 2020.

²⁶ GGD Hollands Noorden, Rapportage Regionale Raadsrapporteurs, 18 mei 2021.

²⁷ GGD Hollands Noorden, Rapportage Regionale Raadsrapporteurs inzake Kadernota GGD 2024 en het Herstelplan GGiD, 24 januari 2023.

²⁸ Gemeente Den Helder, College van Burgemeester en Wethouders, Bestuurlijk wederhoor rapport naar de GGD Hollands Noorden: Financiële risico's in perspectief, 12 mei 2020.

Toelichting opvolging aanbeveling 7

Het college maakt onderscheid in zijn toezichhoudende en eigenaarsrol. Een van de gesproken portefeuillehouders houdt zich bezig met het lokale volksgezondheidsbeleid, en kan daardoor kritisch zijn op wat de GGD HN levert. De andere portefeuillehouder handelt vanuit het Dagelijks Bestuur in het belang van de GGD HN. Op die wijze probeert het college invulling te geven aan de invulling van de governancerollen.

Het college rapporteert in de P&C-cyclus alleen over de eigenaars- en opdrachtgeversrol wanneer er iets 'bijzonders' gebeurt. Een voorbeeld daarvan is de situatie met de GGID.

Toelichting opvolging aanbeveling 8

Het raadsbesluit van Den Helder blijkt na een navraag hierover bij de griffie niet gedeeld met overige gemeenten.

4.2 Doorwerking rekenkamerrapport

4.2.1 Reflectie door het college en nieuwe inzichten en ideeën

Het college geeft aan dat het rapport aansloot op zorgen die hij zelf ook had over de GGD HN. Volgens het college is het ingewikkeld om als gemeente de grip op verbonden partijen goed te organiseren. In het geval van de GGD HN is dit nog lastiger, omdat er meerdere gemeenten bij betrokken zijn. Het college vindt dat er met dit rapport op het juiste moment aandacht is gegeven door de rekenkamercommissie aan de GGD HN.

4.2.1 Doorwerking in beleid en uitvoering

Binnen ambtelijke regionale overleggen is het rapport door de verschillende gemeenten besproken om duidelijk te krijgen wat zij met de aanbevelingen moesten doen. Uit de interviews blijkt echter dat in gemeente Den Helder niemand 'eigenaar' van de aanbevelingen was. Doordat een deel van de aanbevelingen ging over de rol van de raad, was het voor de afdeling Jeugd onduidelijk of de raad daarmee aan de slag zou gaan en wie deze aanbevelingen dan precies moest oppakken. Vanuit het college zijn, richting het ambtelijk apparaat, geen aanwijzingen gekomen of een verantwoordelijke aangewezen om de aanbevelingen op te volgen.

Het college vindt het lastig om te bepalen wat de doorwerking van dit rapport is geweest in beleid en uitvoering. Dat komt onder andere omdat de gemeente in de coronaperiode weinig invloed had op de GGD HN vanwege de grote bevoegdheden die ministers en de Veiligheidsregio hadden. Ook had de GGD HN in die periode andere prioriteiten.

4.3 Analyse

De analyse van de opvolging van de aanbevelingen en de doorwerking van het rekenkamerrapport leidt tot de bevindingen opgenomen in het volgende kader. Een nadere toelichting volgt onder het kader.

Bevindingen

- Het college heeft vier aanbevelingen deels opgevolgd en vier niet.
- Waar het college aanbevelingen niet of deels heeft opgevolgd, is meestal niet duidelijk waarom het college deze aanbevelingen (deels) niet heeft opgevolgd. Het college heeft de raad niet geïnformeerd over het (deels) niet opvolgen van de aanbevelingen (zie paragraaf 6.1).
- De doorwerking van het rapport is beperkt. Dit komt omdat niemand 'eigenaar' was van de aanbevelingen.

De aanbevelingen uit dit rapport zijn allemaal deels of niet overgenomen door het college. Het college geeft – behalve bij aanbevelingen 1 en 6 – niet duidelijk aan waar deze beperkte opvolging door komt. Een mogelijke verklaring voor de beperkte opvolging is dat dit rapport een gezamenlijk rapport betrof waarbij het voor de betrokken gemeenten onduidelijk was wie de 'eigenaar' was van de aanbevelingen. Ook van de aanbevelingen die waren gericht aan de raad was het voor de gemeente onduidelijk wie deze precies moest oppakken. Uit de documentstudie blijkt dat het college de raad niet heeft geïnformeerd over het (deels) niet opvolgen van deze aanbevelingen (zie ook paragraaf 6.1).

Het rapport was voor het college nuttig: het gaf hen op het juiste moment inzicht in de grip op een (complexe) verbonden partij. Door de relatief lage opvolging van de aanbevelingen heeft het rapport weinig doorwerking gehad in beleid en uitvoering ten aanzien van de financiële risico's voor GGD HN.

5. Rapport armoedebeleid en schuldhulpverlening

Dit hoofdstuk gaat achtereenvolgens in op de opvolging van de aanbevelingen en de doorwerking van het rapport armoedebeleid en schuldhulpverlening.

5.1 Opvolging aanbevelingen

5.1.1 Inleiding van het onderzoek

In 2019 en 2020 heeft de rekenkamercommissie onderzoek uitgevoerd naar armoede en schulden. De centrale vraag van het onderzoek was als volgt: *‘Zijn de doelstellingen die geformuleerd zijn in de beleidsplannen een adequate vertaling van de probleemanalyse voor de gemeente Den Helder?’* Het rekenkameronderzoek had als doel om de gemeenteraad inzicht te geven in de voortgang van het beleid rondom armoede en schulden en te beoordelen of de maatregelen van de gemeente adequaat zijn gezien de maatschappelijke en lokale ontwikkelingen op dit gebied. In zijn reactie gaf het college van Den Helder aan de conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek te omarmen.²⁹ In de gemeenteraad van 14 december 2020 besloot de raad de conclusies te onderschrijven en gaf het college opdracht om de aanbevelingen uit te voeren.^{30 31}

5.1.2 Opvolging aanbevelingen

Hieronder beschrijven we per aanbeveling of, en zo ja hoe, het college er opvolging aan heeft gegeven. In tabel 5 hieronder is een samenvatting weergegeven van de opvolging van de aanbevelingen. Daaronder geven we per aanbeveling een toelichting.

Aanbevelingen van de rekenkamercommissie - onderzoek armoedebeleid en schuldhulpverlening	Opgevolgd
1. Aan het college: Behoud de sterke kanten van beleid, waarbij het beleid een adequate vertaling is van de probleemanalyse voor de gemeente Den Helder.	Ja
2. Aan het college: Besteed meer aandacht aan een activering van het armoedebeleid en een integrale aanpak met de aanpalende beleidsterreinen participatie en economisch beleid.	Ja
3. Aan het college: Vul de uitgangspunten van beleid die ingaan op het tegengaan van versnippering en vereenvoudiging van procedures beter in. De gemeente zou daarbij meer invulling kunnen geven aan zijn regierol in bijvoorbeeld Financieel Fit.	Deels
4. Aan het college: Richt inkomensondersteunende maatregelen vooral op de groepen uit de probleemanalyse. Maak ondersteuning van topsporters bijvoorbeeld geen onderdeel van het armoedebeleid.	Deels
5. Aan het college: Geef breder invulling aan het uitgangspunt van beleid om te investeren in kinderen en jongeren. Formuleer daarbij niet alleen beleid op kinderen, maar ook voor jongeren.	Ja
6. Aan het college: De gemeente werkt grotendeels met SMART doelstelling voor beleid. Focus naast de algemene doelstellingen op scherpe doelstellingen per maatregel of ingezet instrument.	Ja
7. Aan het college: Stel bij het opstellen van beleid indicatoren op die inzicht geven in de resultaten van beleid. Doe dit zowel op hoofdlijnen als voor de meer specifieke doelstellingen per maatregel.	Ja

²⁹ Gemeente Den Helder, College van Burgemeester en Wethouders, Bestuurlijke reactie onderzoek armoede en schulden, 15 september 2020, p. 1.

³⁰ Gemeente Den Helder, Raadsvoorstel met betrekking tot het rapport van de Rekenkamercommissie over het Armoedebeleid en de Schuldhulpverlening in Den Helder, 1 december 2020.

³¹ Gemeente Den Helder, Raadsbesluit met betrekking tot het rapport van de rekenkamercommissie over het Armoedebeleid en de Schuldhulpverlening in Den Helder, 14 december 2020.

Aanbevelingen van de rekenkamercommissie - onderzoek armoedebeleid en schuldhulpverlening	Opgevolgd
8. Aan het college: Zorg voor een adequate aansturing van externe partijen die onderdelen van het beleid uitvoeren. Maak daar waar mogelijk output afspraken in termen van bereik of op te leveren producten. Monitor deze afspraken via voortgangsgesprekken en verantwoordingsinformatie. Beperk het contact met externe partijen niet tot het uitvoeringsniveau.	Ja
9. Aan het college: Zorg ook voor inzicht in de resultaten van de organisaties waar de gemeente alleen middels een instandhoudingssubsidie een relatie mee heeft. Bijvoorbeeld door middel van jaarlijkse evaluatiegesprekken.	Deels
10. Aan het college: Evalueer jaarlijks de resultaten van beleid aan de hand van de hoofddoelstellingen en op de doelstelling per maatregel. Stel bij waar nodig. Rapporteer hierover kort in een hoofdlijnennotitie aan de raad.	Deels
11. Aan het college: Zorg dat de raad haar controlerende taak ten aanzien van het armoede en schuldenbeleid beter kan uitvoeren. Daarvoor is het nodig dat de verantwoording aan de raad niet beperkt blijft tot het benoemen van maatregelen die al dan niet zijn uitgevoerd.	Nee
12. Aan het college: De informatie aan de raad moet daarvoor meer het karakter krijgen van een evaluatie, waarbij inzicht wordt gegeven in de resultaten van het beleid op hoofdlijnen. De raad moet zich daarbij kunnen richten op het bijstellen van de kaders naar aanleiding van de resultaten van beleid.	Deels

Tabel 5. Opvolging aanbevelingen armoedebeleid en schuldhulpverlening.

Toelichting opvolging aanbeveling 1

De gemeente staat op het punt om een nieuwe nota voor armoede en schulden op te stellen. Daarin gaat het college de probleemanalyse gebruiken. Aanpassing van de nota is nodig omdat er nieuwe ontwikkelingen en nieuwe groepen zijn die onder het armoede- en schuldenbeleid vallen. De gemeente moet volgens betrokkenen kijken welke interventies of ondersteuning zij kan geven aan huishoudens met financiële problemen en/of die in armoede leven, en moet dan ook opnieuw kijken welke huishoudens hieronder vallen. Een voorbeeld van een 'nieuwe groep' zijn middeninkomens die te maken hebben met geldproblemen, waarvoor in het huidige beleid minder aandacht is.

Toelichting opvolging aanbeveling 2

Het college is meer aandacht gaan besteden aan activering. Zo is de beleidsregel Bijzondere bijstand uitgebreid waardoor verstrekkingen uit het minimabeleid geleidelijk worden afgebouwd om mensen te stimuleren uit de bijstand te stromen, armoedeval te voorkomen en hun financiële positie te verbeteren.³² Ook is de gemeente gesprekken aangegaan met inwoners om hen uit de bijstand te halen en manieren te vinden waarop zij hun financiële positie konden verbeteren. Verder heeft het college in samenwerking met team Participatie een uitstroompremie verstrekt aan langdurig werkloze inwoners met een bijstandsuitkering die aan het werk zijn gegaan. Het college bevordert een integrale samenwerking door middel van de sociale wijkteams, waarin verschillende beleidsafdelingen samen casussen bespreken en hun expertise samenbrengen.

Toelichting opvolging aanbeveling 3

De gemeente probeert momenteel haar aanbod beter te verbinden met externe partijen. De regierol voor Financieel Fit ligt formeel bij de organisatie zelf, maar in de praktijk vervult de gemeente de

³² Gemeente Den Helder, College van burgemeester en wethouders, Raadsinformatiebrief rekenkameronderzoek armoedebeleid en schuldhulpverlening, 2 november 2021.

regierol samen met Financieel Fit. De gemeente maakt een beweging om de regierol meer op te pakken, maar dat is 'werk in uitvoering'. De deelname aan het Vroeg-erop-af-team Financieel Fit zorgt ervoor dat de gemeente inwoners met een complexe schuldenproblematiek vroeg in beeld heeft.³³ Partijen die vroegtijdig problemen kunnen signaleren, zijn aangesloten bij een samenwerkingsconvenant. Het college geeft aan dat ook de wet Gemeentelijke schuldhulpverlening de gemeente kan helpen bij de vroegsignalering van schulden. Daarnaast heeft de gemeente een doorbraakfonds die zij kan inzetten als zich een crisissituatie voordoet, bijvoorbeeld als een inwoner uit zijn huis dreigt te worden gezet.

Toelichting opvolging aanbeveling 4

In de gesprekken geeft de ambtelijk betrokkene aan dat de regeling voor topsporters niet (meer) via het armoedebeleid is belegd, maar bij sport. Dit is niet aangepast in het huidige beleid, maar zal de gemeente meenemen in de nieuwe armoedenota. De gemeente geeft aan dat inkomensondersteuning alleen wordt toegekend aan mensen met een inkomen tot 120% van het minimumloon. Zoals omschreven in aanbeveling 1, is een nieuwe probleemanalyse nodig om ook aandacht te hebben voor 'nieuwe groepen' (o.a. middeninkomens met geldproblemen).

Toelichting opvolging aanbeveling 5

Het college heeft meerdere acties ondernomen om meer aandacht te geven aan jongeren in het armoede- en schuldenbeleid. Op 6 januari 2020 heeft de gemeente het Jongerenpunt geopend, waar jongeren tussen de 16 en 27 jaar terecht kunnen als zij vragen hebben over o.a. huisvesting en financiën. Er is een 'goede inloop' bij het Jongerenpunt. Daarnaast werkt de gemeente met Moneyways en Inversion om jongeren te onderwijzen over geldzaken. Sinds kort werkt de gemeente ook met 'Get a Grip' van Humanitas, waarbij jongeren met geldproblemen ondersteuning krijgen van leeftijdsgenoten. De stappen die de gemeente heeft gezet, gaan volgens de gesproken betrokkenen ook terugkomen in het nieuwe armoedebeleid.

Toelichting opvolging aanbeveling 6

De gemeente zal in het nieuwe beleid met SMART-doelstellingen gaan werken, zodat goed uit te leggen is waarom zij de dingen doet die ze doet. Het college heeft al stappen gezet in het uitvoeringsplan schuldhulpverlening om daarin scherpere doelstellingen te krijgen per maatregel.

Toelichting opvolging aanbeveling 7

De gemeente stelt indicatoren op in het nieuwe armoede- en schuldenbeleid. De gemeente denkt bijvoorbeeld aan de hoogte van de schuld waarmee cliënten instromen en de hoogte van het inkomen. Zie ook aanbevelingen 1 en 6.

Toelichting opvolging aanbeveling 8

Het college werkt hieraan in het project 'andere kijk op subsidies'. In dit project kijkt de gemeente naar een nieuwe manier van sturen op eisen en voorwaarden voor subsidies als het gaat om de outcome, waaronder voor externe partijen in het armoede- en schuldenbeleid. Het project komt voort uit de ontwikkeling naar wijkgericht werken, en vindt Sociaal Domeinbreed plaats. Het college is 'veelvuldig in gesprek over resultaten' met gesubsidieerde partijen, maar het rapporteren over resultaten is geen criterium is voor de subsidieverstrekking. Het college wil verder het proces rondom subsidiëren en inkoop verbeteren en daarbij strakker sturen op resultaten.

³³ Gemeente Den Helder, College van burgemeester en wethouders, Raadsinformatiebrief rekenkameronderzoek armoedebeleid en schuldhulpverlening, 2 november 2021.

Toelichting opvolging aanbeveling 9

De gemeente heeft elk jaar minimaal eenmaal contact met subsidiepartners om te kijken hoe het gaat, maar dit betreft geen officieel evaluatiegesprek (zie ook aanbeveling 8). Dit gesprek met organisaties levert de gemeente wel inzicht op in wat organisaties doen met de subsidies, ook rondom projecten die de subsidiepartner heeft aangegeven te willen gaan doen. Dit inzicht in de resultaten van de subsidiepartners wordt echter niet gedeeld met de raad.

Toelichting opvolging aanbeveling 10

Het armoede- en schuldenbeleid is tussentijds bijgestuurd, maar dit gebeurt niet jaarlijks. Het college geeft aan bij het nieuwe beleidsplan het jaarlijkse evaluatiemoment mee te nemen. Voorbeelden van tussentijdse aanpassingen in het beleid zijn de uitbreiding van de vrijwilligerspremie en de uitbreiding van de bijzondere bijstand (zie aanbeveling 2). De raad wordt via de commissie Maatschappelijke Ontwikkeling door het college geïnformeerd over (de stand van zaken van) het armoede- en schuldenbeleid³⁴ ³⁵, en het college houdt de raad ook op de hoogte met bestuurlijke verantwoordingsrapportages (de tussentijdse rapportages).

Toelichting opvolging aanbeveling 11

Het college geeft aan de raad regelmatig te voorzien van informatie over armoede en schulden (zie aanbeveling 10). Het is niet bekend of deze informatie inmiddels dieper gaat dan de vraag of maatregelen al dan niet zijn uitgevoerd. De raad stelt regelmatig vragen aan het college, onder andere over de vrijwillige eigen bijdrage voor scholen, de energietoeslag, de Voedselbank, Financieel Fit, de bijzondere bijstand en schuldhulpverlening aan ondernemers. De raadvragen gaan echter vooral in op specifieke onderwerpen, en gaan niet zozeer over het (beleids)niveau daarboven. Dit duidt erop dat de raad zijn controlerende taak nog onvoldoende uitvoert.

Toelichting opvolging aanbeveling 12

Het college voorziet de raad tussentijds van informatie, maar dit heeft (nog) niet het karakter van een evaluatie. Zoals beschreven bij aanbeveling 11, wil het college met het nieuwe armoede- en schuldenbeleid dit jaarlijkse evaluatiemoment meenemen.

5.2 Doorwerking rekenkamerrapport

5.2.1 Reflectie door het college en nieuwe inzichten en ideeën

Het college vond het rapport leerzaam omdat het hem hielp bij het scherpstellen van de doelstellingen en bij het daarop afstellen van de cijfers (indicatoren). Ook geeft het college in het gesprek aan dat hij naar aanleiding van het rekenkameronderzoek meer aandacht heeft voor de evaluatie en monitoring van het armoede- en schuldenbeleid.

5.2.2 Doorwerking in beleid en uitvoering

Het rapport legde volgens betrokkenen de ‘vinger op de zere plek’, bijvoorbeeld als het gaat om het pakken van de regie bij subsidiepartners. De raadsinformatiebrief die het college stuurde over de opvolging van de aanbevelingen laat zien dat/hoe het college met de aanbevelingen aan de slag is gegaan, en wijzigingen heeft doorgevoerd in beleid en uitvoering.

³⁴ Gemeente den Helder, College van burgemeester en wethouders, Memo Stand van zaken uitvoering schuldhulpverlening en armoedebeleid, 4 maart 2021.

³⁵ Gemeente den Helder, College van burgemeester en wethouders, Raadsinformatiebrief Presentatie uitvoering schuldhulpverlening en armoedebeleid, 2 november 2021.

Het rapport is goed gevallen bij de gemeente, maar het is niet duidelijk wat de precieze doorwerking ervan is geweest. Een deel van de acties die het college heeft uitgevoerd ter aanpassing van het armoede- en schuldenbeleid en de uitvoering daarvan kwamen voort doordat het college al bezig was met het (uitvoeren van) het beleid. Deels waren aanpassingen in beleid en uitvoering het gevolg van het rapport.

5.3 Analyse

De analyse van de opvolging van de aanbevelingen en de doorwerking van het rekenkamerrapport leidt tot de bevindingen opgenomen in het volgende kader. Een nadere toelichting volgt onder het kader.

Bevindingen

- Het college heeft zes aanbevelingen opgevolgd, vijf aanbevelingen deels en één aanbeveling niet.
- Wanneer het college aanbevelingen (deels) niet heeft opgevolgd, is soms wel en soms niet duidelijk waarom het college deze aanbevelingen (deels) niet heeft opgevolgd. Het college heeft de raad geïnformeerd over het (deels) niet opvolgen van de aanbevelingen (zie paragraaf 6.1).
- Door het rapport is het college actiever bezig gegaan met monitoring en evaluatie van het armoede- en schuldenbeleid.
- Het rapport heeft deels doorwerking gehad in beleid en uitvoering, en deels zijn veranderingen in beleid en uitvoering het gevolg van datgene waar de gemeente al mee bezig was.

Het college heeft alle aanbevelingen uit dit onderzoek deels of volledig opgevolgd. Bij de aanbevelingen die het college deels heeft opgevolgd, is soms wel en soms niet duidelijk waarom het college dat niet heeft gedaan. Bij aanbevelingen waarin dit wel duidelijk is (bijvoorbeeld aanbevelingen 10 en 12), geeft het college aan deze aanbeveling niet volledig te hebben opgevolgd omdat hij dit pas bij het nog op te stellen armoedebeleid mee wilde nemen. Bij andere aanbevelingen (bijvoorbeeld aanbevelingen 9 en 11) is onduidelijk waarom het college deze niet volledig heeft opgevolgd. Uit de documentstudie blijkt dat het college de raad middels een raadsinformatiebrief heeft geïnformeerd over de opvolging van de aanbevelingen, waaronder het (deels) niet opvolgen van deze aanbevelingen (zie ook paragraaf 6.1).

Het rapport heeft ervoor gezorgd dat het college voor armoede en schulden actiever met monitoring en evaluatie bezig is, en heeft het college geholpen bij het scherpstellen van zijn doelstellingen. Ook heeft het rapport doorwerking gehad in beleid en uitvoering. Zo zijn er bijvoorbeeld scherpere doelstellingen gekomen in het uitvoeringsplan schuldhulpverlening en werkt het college nu met een doorbraakfonds. Ook geeft het college in de uitvoering meer aandacht aan jongeren en kinderen. Het college geeft aan dat de veranderingen in beleid en uitvoering deels het gevolg van het rapport waren, en deels komen doordat de gemeente hier al mee bezig was.

6. Leer- en verbeterpunten doorwerking rekenkameronderzoeken

Dit hoofdstuk gaat in op de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn de aanbevelingen uit het eerdere opvolgingsonderzoek aangenomen, op welke wijze zijn deze opgevolgd en hoe heeft het college daarover aan de gemeenteraad gerapporteerd?
- Hoe kunnen gemeenteraad, college en de rekenkamercommissie zelf de opvolging van aanbevelingen verder verbeteren?

Deze vragen komen aan bod in drie paragrafen. We gaan achtereenvolgens in op het eerdere doorwerkingsonderzoek en de opvolging van de bijbehorende aanbevelingen, de resultaten van de enquête en leerpunten uit andere doorwerkingsonderzoeken. In iedere paragraaf worden eerst de feiten besproken. Het hoofdstuk sluit af met een analyse met bevindingen.

6.1 Eerdere doorwerkingsonderzoek

6.1.1 Toelichting eerdere doorwerkingsonderzoek

In 2018/2019 heeft de rekenkamercommissie ook een doorwerkingsonderzoek uitgevoerd. Het doel van dit onderzoek was om raadsleden inzicht te verschaffen in de mate waarin aanbevelingen van de rekenkamercommissie Den Helder leidden tot verandering in bestuurlijk handelen. De rekenkamercommissie besloot de doorwerking van vijf van haar rapporten te onderzoeken.

Het eerdere doorwerkingsonderzoek liet zien dat een groot deel van de aanbevelingen van de rekenkamercommissie door het college werd opgevolgd, en dat de aanbevelingen vaak ook werden omgezet in (beleids-)maatregelen. De aanbevelingen werden door het college en de ambtelijke organisatie veelal als nuttig gezien. Verbeterpunten waren er ook. Zo kon de raad – voor een betere borging van de aanbevelingen – actiever bij het college informeren wat de status van de opvolging was van de aanbevelingen. Ook zou een opvolgingstermijn de gemeenteraad kunnen helpen om zijn controlerende en kaderstellende rol beter in te vullen. Verder ontbrak er voor de aanbevelingen een primair verantwoordelijke voor de opvolging (een specifieke portefeuillehouder).

6.1.2 Opvolging van de aanbevelingen

De rekenkamercommissie heeft met haar eerdere doorwerkingsonderzoek twee aanbevelingen gedaan aan de gemeenteraad (en indirect ook aan het college en de ambtelijke organisatie). Hieronder in tabel 6 de opvolging van deze aanbevelingen. Na de tabel volgt per aanbeveling een toelichting van de opvolging.

Aanbevelingen van de rekenkamercommissie – Eerdere doorwerkingsonderzoek	Opgevolgd
1. Aan de gemeenteraad: Verzoek als gemeenteraad het college van B&W om een structurele borging en inrichting van een terugkoppeling op de aanbevelingen.	Deels
2. Aan de gemeenteraad: Verzoek als gemeenteraad het college van B&W de opvolging van de aanbevelingen te betrekken bij raadsvoorstellen en/of verordeningen aangaande het onderzoeksonderwerp.	Nee

Tabel 6. Opvolging aanbevelingen eerdere doorwerkingsonderzoek.

Toelichting opvolging aanbeveling 1

Uit de documentstudie van onder andere programmarekeningen, tussentijdse rapportages, kadernota's en een navraag bij de ambtelijke contactpersoon voor dit onderzoek blijkt *niet* dat de raad het college – bijvoorbeeld een half jaar na publicatie van het rapport – vraagt om terug te koppelen hoe het ervoor staat met de opvolging van de aanbevelingen. Wel beschrijft het college jaarlijks in de jaarrekeningen hoe hij met de opvolging van de rekenkameronderzoeken bezig is. Dat is geen verandering met hoe het college eerder met de verantwoording omging, terwijl de rekenkamercommissie in de toelichting bij de eerste aanbeveling aangaf dat het goed zou zijn om *'[...] te bezien of de terugkoppeling in lijn kan worden gebracht met de totale P&C cyclus binnen de gemeente. Hierdoor wordt het mogelijk om bijvoorbeeld bij de Kadernota kennis te nemen van de voortgang van de aanbevelingen.'*³⁶

Onderstaand een overzicht van de toelichting van het college in de jaarrekeningen over de (opvolging van) aanbevelingen van de onderzoeken. In volgende jaarrekeningen geeft het college geen nadere toelichting/uitwerking van onderstaande algemene teksten over de opvolging van aanbevelingen.^{37 38}

- Aanbevelingen rapport effecten van de transformatie in de jeugdzorg: *'In 2018 is de implementatie van de aanbevelingen afgerond.'*
- Aanbevelingen rapport toezicht en handhaving: *'De aanbevelingen uit het onderzoek naar toezicht en handhaving hebben tot doel om de informatievoorziening rond toezicht en handhaving aan de raad te verbeteren. Verder doet het aanbevelingen [om] de kaderstellende en controlerende rol met betrekking tot toezicht en handhaving op OOV te verbeteren.'*
- Aanbevelingen rapport armoedebeleid en schulden: *'De aanbevelingen zijn in december 2020 door de gemeenteraad overgenomen en worden geïmplementeerd.'*
- Aanbevelingen rapport financiële risico's GGD HN: *'De gemeenteraad heeft unaniem besloten om de conclusies van het eindrapport te onderschrijven en alle aanbevelingen over te nemen, dan wel het dagelijks bestuur te verzoeken deze nader uit te werken en zo nodig met nadere voorstellen daartoe te komen.'*

Los van de jaarrekening, koppelt het college in de P&C-cyclus beperkt of niet terug over de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen. Alleen in de tweede tussenrapportage van 2018 geeft het college een korte algemene toelichting over het meenemen van de uitkomsten van het rekenkameronderzoek naar de transformatie van de jeugdzorg: *'De uitkomsten van het rekenkameronderzoek worden eveneens meegenomen in contractgesprekken of subsidiegesprekken met aanbieders en in verbeter- en implementatieplan wijkteam.'*³⁹ Wel heeft het college over de opvolging van de aanbevelingen en conclusies uit het rekenkameronderzoek naar armoedebeleid en schulden gerapporteerd middels een raadsinformatiebrief op 2 november 2021.⁴⁰ In de brief geeft het college de raad een toelichting op de stand van zaken met betrekking tot de opvolging van de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek.

³⁶ Rekenkamercommissie Den Helder, Van aanbeveling tot beleidsaanpassing? Een onderzoek naar de doorwerking van de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie Den Helder, 8 november 2019.

³⁷ Gemeente Den Helder, College van burgemeester en wethouders, Programmarekening 2019, 15 juni 2020.

³⁸ Gemeente Den Helder, College van burgemeester en wethouders, Programmarekening 2020, 5 juli 2021.

³⁹ Gemeente Den Helder, College van burgemeester en wethouders, Tweede tussenrapportage 2018, 3 december 2019.

⁴⁰ Gemeente Den Helder, College van burgemeester en wethouders, Raadsinformatiebrief rekenkameronderzoek armoedebeleid en schuldhulpverlening, 2 november 2021.

Toelichting opvolging aanbeveling 2

Uit de documentstudie blijkt dat de bevindingen en aanbevelingen uit de rekenkameronderzoeken niet worden gebruikt in raadsvoorstellen en/of verordeningen.⁴¹ Het is wel mogelijk dat de bevindingen en aanbevelingen uit de rekenkameronderzoeken op de achtergrond een rol spelen, maar het college gebruikt de rekenkameronderzoeken niet in de afweging in de stukken zelf zoals de rekenkamercommissie met haar tweede aanbeveling in het eerdere doorwerkingsonderzoek voorstelde.

6.2 Enquête

In deze paragraaf worden de resultaten van een enquête besproken die we hebben uitgezet onder raadsleden. De enquête had betrekking op de bekendheid van raadsleden met de vier rekenkamerrapporten en in hoeverre de rapporten volgens raadsleden hebben geholpen met hun controlerende en kaderstellende taken. In totaal hebben zes raadsleden de enquête ingevuld, waarvan één raadslid niet volledig. Vijf raadsleden die de enquête hebben ingevuld, zijn in 2022 begonnen als raadslid en één raadslid is in 2018 begonnen. De lage respons maakt dat de resultaten slechts indicatief zijn, en niet representatief voor de gehele gemeenteraad.

6.2.1 Bekendheid met rekenkamerrapporten

Raadsleden kregen bij elk van de vier rapporten de vraag of zij bekend waren met het rapport. In de onderstaande tabel 7 volgt per rapport de bekendheid van raadsleden met de rapporten.

<i>Bent u bekend met het rapport?</i>	Ja	Nee
Transformatie jeugdzorg	4 (67%)	2 (33%)
Toezicht en handhaving	2 (40%)	3 (60%)
Financiële risico's GGD HN	3 (60%)	2 (40%)
Armoedebeleid en schuldhulpverlening	2 (40%)	3 (60%)

Tabel 7. Bekendheid van raadsleden met de vier rapporten uit het doorwerkingsonderzoek

De tabel laat zien dat het rapport transformatie jeugdzorg bij raadsleden het meest bekend was. De minst bekende rapporten waren de rapporten over toezicht en handhaving en armoedebeleid en schuldhulpverlening.

6.2.2 Kaderstellende en controlerende taken

Vervolgens is aan raadsleden die bekend waren met één of meerdere rapporten gevraagd om voor deze rapporten/dit rapport aan te geven of (en zo ja hoe) deze hebben gedragen aan het uitvoeren van hun kaderstellende en controlerende taken. Vanwege een zeer lage respons zijn de kwantitatieve antwoorden op deze vraag niet weergegeven. Raadsleden is ook gevraagd hoe de rapporten hen hebben geholpen. Hieronder de open antwoorden van de raadsleden:

- *Het bevestigt ons denken en handelen hierin.*

⁴¹ Onder meer: 1) het raadsvoorstel voor het vaststellen van het VTH beleid; 2) het raadsvoorstel over het sociaal beleidskader 2019; 3) het raadsvoorstel voor het beschikbaar stellen van €400.000 voor de voorbereiding en inrichting van de wijkpunten met sociale wijkteams in alle vier de wijken, 4) beleidsregel Bijzondere bijstand, 5) verordening Jeugdhulp, 6) beleidsregels Doorbraakfondsen, 7) beleidsregel schuldhulpverlening, 8) Algemene Plaatselijke Verordening Den Helder 2021, 9) Verordening kwaliteit vergunningverlening, 10) toezicht en handhaving omgevingsrecht.

- *Kaders stellen op gebied armoedebeleid.*
- *Het ondersteunt ons bij het schrijven van ons commentaar.*
- *Mede hierdoor kunnen we de vinger op de zere plek leggen.*

Tot slot is raadsleden gevraagd hoe de informatievoorziening door het college verloopt over het opvolgen van de bij hen bekende rekenkamerrapporten. Raadsleden gaven de volgende antwoorden:

- *De informatievoorziening hierin is prima.*
- *Geen duidelijke rapportage over opvolging aanbevelingen.*
- *Dat hebben wij net bespreekbaar gemaakt bij het college, hoe de opvolging is van de aanbevelingen. Hierover moeten wij nog geïnformeerd worden.*
- *Acties op termijncalender.*
- *Niet duidelijk of bekend.*

Bij de laatste vraag konden raadsleden nog iets meegeven aan de rekenkamercommissie. Een raadslid gaf daarbij het volgende aan: *'Er is niet zo lang geleden een gesprek geweest met de rekenkamercommissie. Ik zou het fijn vinden nogmaals te zitten om te kijken of we met elkaar de behoefte kunnen bepalen waar een volgend onderzoek over zou kunnen gaan.'*

6.3 Leerpunten uit andere doorwerkingsonderzoeken

In deze paragraaf volgt een korte handreiking om raadsleden te helpen goed/beter gebruik maken van het instrument rekenkamer. Als de raad goed gebruik weet te maken van de rekenkamer, vergroot dat immers de doorwerking. Daarbij komen eerst tips aan bod vanuit onder andere de Nederlandse Vereniging Voor Rekenkamers en Rekenkamercommissie (NVRK), de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden en vanuit de Wet versterking decentrale rekenkamers. De paragraaf sluit af met een aantal leerpunten aan de hand van de eerdere doorwerkingsonderzoeken van onderzoeksbureau Unravelling.

6.3.1 Tips voor het benutten van de rekenkamer

De rekenkamer is een instrument van de raad waar hij gebruik van kan maken om zijn controlerende functie te vergroten.⁴² De rekenkamer kan op verzoek van de gemeenteraad onderzoek instellen, maar de rekenkamer beslist uiteindelijk zelf of zij dit onderzoek ook uitvoert. De gemeenteraad is gebaat bij een sterke en actieve rekenkamer die de raad ondersteunt in het onderzoeken van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. De rekenkamer kan de raad bovendien ondersteunen in de steeds complexer wordende besluitvorming, die zich steeds vaker buiten de raadszaal plaatsvindt.

⁴² Tweede Kamer der Staten-Generaal, Memorie van toelichting Wet versterking decentrale rekenkamers, 4 oktober 2019.

In 2019 heeft de Werkgroep lokale rekenkamers onderzoek gedaan naar de stand van zaken van lokale rekenkamers. Uit het onderzoek komt naar voren dat de lokale rekenkamer gezien kan worden als iets wat de werkgroep een 'kwetsbaar raadsinstrument' noemt. Kwetsbaar, vanwege de politiek-bestuurlijke context waarin de rekenkamer opereert en waarin zij spanningen kan veroorzaken omdat de rekenkamer raakt aan de relatie tussen de raad en het college (zie figuur 1, overgenomen uit het rapport van de Werkgroep lokale rekenkamers).⁴³

Figuur 1. De relatie tussen de lokale rekenkamer en de gemeenteraad

Een professionele relatie tussen de raad en de rekenkamer is van groot belang voor de versterkende rol die de rekenkamer speelt voor wat betreft de kaderstellende en controlerende taken van de gemeenteraad. Een belangrijk aspect is de kwaliteit van de interactie tussen de raad en de rekenkamer. Voor het vormgeven van een professionele relatie tussen de raad en de rekenkamer heeft CVCEI in samenwerking met Berenschot een handreiking ontwikkeld waar raadsleden en rekenkamers gebruik van kunnen maken.⁴⁴

Maar hoe kan de gemeenteraad de rekenkamer als hulptroep nu optimaal gebruiken, gegeven dat een professionele relatie tussen de gemeenteraad en de rekenkamer van groot belang is? De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden benoemt daarvoor de volgende tips voor (nieuwe) raadsleden op haar website:

1. Lees alvast onderzoeken, vooral de aanbevelingen, die de rekenkamer heeft gedaan, zodat je een idee hebt van wat er al is onderzocht;
2. Praat met rekenkamerleden zodat zij weten wat er speelt in de raad en waaraan behoefte is;
3. Contact hebben én houden is cruciaal: anders werken de raad en de rekenkamer langs elkaar;
4. Zelf kun je ook onderwerpen aandragen, zolang je niet op de stoel van de onderzoeker gaat zitten;
5. Om te achterhalen wat de afwegingscriteria zijn voor onderwerpselectie, bekijk je de verordening, het onderzoeksprotocol of het reglement van orde;
6. Formuleer je een onderzoeksvraag, zorg er dan voor dat leereffecten op andere terreinen deel uitmaken van die vraag;
7. Als raadslid heb je invloed op het budget van de rekenkamer. Het spreekt voor zich dat een rekenkamer met veel budget, meer middelen heeft om onderzoek te (laten) doen.⁴⁵

⁴³ Werkgroep lokale rekenkamers, De stand van zaken m.b.t. lokale rekenkamers, op basis van een landelijke gespreksronde, 16 april 2019.

⁴⁴ CVCEI en Berenschot, Inspiratiekaders effectieve invulling lokale rekenkamer, 2 november 2020. Verkregen op 15 maart 2023, van: <https://www.raadsleden.nl/sites/www.raadsleden.nl/files/documenten/inspiratiekaderslokale rekenkamers.pdf>

⁴⁵ Nederlandse Vereniging voor Raadsleden, Het nut en de noodzaak van de rekenkamer. Verkregen op 15 maart 2023, van: <https://www.raadsleden.nl/raadsacademie/ondersteuning/het-nut-en-de-noodzaak-van-de-rekenkamer#7%20tips%20om%20als%20raadslid%20het%20beste%20uit%20de%20rekenkamer%20te%20halen>

Daarnaast biedt een informatiefolder van de NVRR nuttige informatie voor (nieuwe) raadsleden die nog weinig of geen ervaring hebben met rekenkamer(commissie)s.⁴⁶ In de folder staat bijvoorbeeld informatie over de soorten onderzoek die de rekenkamer uitvoert (diepteonderzoek, kortdurend onderzoek en doorwerkingsonderzoek) en de formele verzoeken de gemeenteraad kan doen aan de rekenkamer.

6.3.2 Leerpunten uit eerdere doorwerkingsonderzoeken van Unravelling

Onderzoeksbureau Unravelling heeft vaker doorwerkingsonderzoeken uitgevoerd voor rekenkamercommissies in verschillende gemeenten (bijvoorbeeld in gemeenten De Wolden, Krimpenerwaard en Epe). Hieronder staan een aantal concrete leerpunten die kunnen bijdragen aan het goed gebruiken van de rekenkamer als hulptroupe door de gemeenteraad, en om de doorwerking van de rekenkamerrapporten te vergroten.

Het opleveren en bespreken van rekenkamerrapporten

In sommige gemeenten worden rekenkamerrapporten niet structureel besproken in een raadscommissie of in de gemeenteraad. Dat zorgt ervoor dat rapporten niet (goed) landen in de gemeenteraad. In Den Helder gebeurt dit wel. Het is van belang dit ook te blijven doen. Daarnaast is het ook belangrijk dat nieuwe raadsleden op de hoogte zijn van eerder uitgebrachte rekenkamerrapporten (bijvoorbeeld uit de vorige bestuursperiode). Deze bekendheid met eerdere door de rekenkamercommissie uitgebrachte rapporten kan beter in Den Helder, zo blijkt in paragraaf 6.2 van voorliggend rapport.

Het contact met de rekenkamer

(Periodieke) overleggen tussen de gemeenteraad en de rekenkamer zijn zeer waardevol, en deze worden niet in alle gemeenten ingepland. Dat is een gemiste kans. De rekenkamer is immers een nuttig instrument waar de gemeenteraad gebruik van kan maken om meer grip te krijgen op (vaak) complexe onderwerpen. Uit de verschillende doorwerkingsonderzoeken van Unravelling blijkt dat een periodiek overleg de relatie tussen de gemeenteraad en de rekenkamer versterkt. Dat draagt bij aan de doorwerking van rekenkamerproducten. Een periodiek overleg hoeft niet alleen te gaan over mogelijke (actuele) onderzoeksonderwerpen, maar kan ook nuttig zijn om het te hebben over de onderlinge verwachtingen.

De rekenkamercommissie Den Helder heeft een jaarlijks gesprek met de gemeenteraad. In december 2022 heeft de rekenkamercommissie met de nieuwe gemeenteraad een gesprek gehad. De coronamaatregelen zijn een beperking geweest voor het directe contact tussen de gemeenteraad en de rekenkamercommissie, zo geeft de commissie aan.

Het borgen van de opvolging van aanbevelingen

Het is waardevol om een vaste werkwijze te hebben voor de opvolging van aanbevelingen en een termijn voor de terugkoppeling van de opvolging door het college aan de raad. Het afspreken van een duidelijke termijn kan de gemeenteraad helpen om het college actief op de opvolging aan te spreken. Uit de verschillende doorwerkingsonderzoeken die Unravelling heeft uitgevoerd, blijkt dat aanbevelingen die gericht zijn aan de gemeenteraad vaak minder goed worden opgevolgd dan aanbevelingen die zijn gericht aan het college. Dat komt onder meer doordat in de betreffende gemeenteraden geen monitoring plaatsvindt op de eerdere aan hem gerichte aanbevelingen. Het

⁴⁶ NVRR, *Beleid onderzocht: Wat de rekenkamer voor u kan betekenen*, 21 maart 2018. Verkregen op 15 maart 2023, van: https://www.nvrr.nl/wp-content/uploads/2020/02/publicatie_81131.pdf

helpt om deze aanbevelingen regelmatig (bijvoorbeeld elk halfjaar) op de raadsagenda terug te laten komen.

6.4 Analyse

De analyse van bovenstaande informatie leidt tot de volgende bevindingen. Deze worden na het kader nader toegelicht.

Bevindingen

- De aanbevelingen uit het eerdere doorwerkingsonderzoek zijn door het college niet volledig opgevolgd.
- Uit de enquête komt naar voren dat de bekendheid van de rapporten bij raadsleden beter kan.
- De informatievoorziening van het college over de opvolging van aanbevelingen kan volgens een aantal raadsleden beter.
- De rekenkamerrapporten leiden tot extra aandacht voor de onderzochte onderwerpen. Er zijn aanwijzingen dat de er sprake is geweest van ‘voorwerking’ door de rekenkameronderzoeken.

Ten aanzien van de eerste aanbeveling uit het eerdere doorwerkingsonderzoek blijkt dat het college alleen over de opvolging van de aanbevelingen uit het rapport armoede en schulden heeft gerapporteerd middels een raadsinformatiebrief. Het college rapporteert weliswaar jaarlijks in de jaarrekening over de afgeronde rekenkameronderzoeken, maar hierin valt op dat het college niet dieper in gaat op *hoe* de (eventuele) implementatie/opvolging van de aanbevelingen is gebeurd, en wat precies de status per aanbeveling is. Daarmee is het voor de raad onvoldoende duidelijk in hoeverre het college aanbevelingen uit de eerdere onderzoeken heeft opgevolgd. Als het gaat om de tweede aanbeveling uit het eerdere doorwerkingsonderzoek, blijkt dat eerdere rekenkameronderzoeken niet in bestudeerde raadsvoorstellen of verordeningen worden gebruikt.

De enquête onder raadsleden laat zien dat de bekendheid van rapporten beter kan: de vier rapporten zijn niet bij alle ondervraagde raadsleden bekend. Ook komt uit de enquête naar voren dat een aantal raadsleden van mening is dat de informatievoorziening van het college over de opvolging van aanbevelingen beter kan. Dat sluit aan bij de bevinding dat het college de eerste aanbeveling uit het eerdere doorwerkingsonderzoek slechts ten dele heeft opgevolgd.

De rekenkamerrapporten leiden tot extra aandacht voor de onderzochte onderwerpen vanuit het college en de ambtelijke organisatie. Er zijn aanwijzingen dat de onderzoeken van de rekenkamercommissie zorgen voor ‘voorwerking’. Dat wil zeggen dat het feit dat de rekenkamercommissie de onderzoeken doet, er al voor zorgt dat het college (extra) met het betreffende onderwerp aan de slag gaat. Een voorbeeld daarvan volgt uit het onderzoek toezicht en handhaving, waarbij betrokkenen aangaven dat het onderzoek mogelijk heeft gezorgd voor een versnelling in (onder andere) het opstellen van nieuw beleid en een verbeterde informatievoorziening van het college naar de raad.

Bijlage 1. Geraadpleegde personen

Gemeente Den Helder

- Portefeuillehouder Wmo, Volksgezondheid, Wijkgericht werken, Integratie, Kwetsbare buurten en Armoede/schulden
- Portefeuillehouder Participatiewet, Onderwijs, Financiën, Jeugdzorg en Haven (tijdelijk)
- Teammanager Participatie
- Teammanager Zorg
- Teammanager Openbare Orde en Veiligheid
- Ambtelijk betrokkene toezicht en handhaving
- Ambtelijk betrokkene jeugd (financiële risico's GGD HN)
- Ambtelijk betrokkene jeugd (transformatie jeugdzorg)
- Ambtelijk betrokkene armoedebeleid en schuldhulp